THE LIBRARY OF CONGRESS (GRATIS)
REFERENCE DEPARTMENT
SERIALS DIVISION
WASHINGTON, DC 20025 DM

DRAUGAS

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE DAILY

LAISVOJO PASAULIO LIETUVIŲ DIENRAŠTIS

4545 WEST 63rd STREET • CHICAGO, ILLINOIS 60629

TELEFONAS (312) 585-9500

TELEFAKSAS (312) 585-8284

Vol. LXXXII | Kaina 35 c. | ANTRADIENIS – TUESDAY, LIEPA – JULY 9, 1991 | Nr. 132

Susitarė Slovenija ir Jugoslavija

Bet prasidėjo kroatų ir serbų kovos

Belgradas. Birželio 8 d. – Jugoslavijos ir Slovenijos vadai pasiekė susitarimo, kad išvengtų karo, tarpininkaujant trims Europos Bendruomenės ministeriams.

Susitarta, kad tuoj bus paliaubos ir kad jugoslavų kareiviai grįžta į savo bazes. Susiprasta, jog Jugoslavijos prezidentūra kontroliuoja savo kariuomenę. Tuzinai žmonių buvo užmušta kovose tarp federalinės kariuomenės dalinių ir Slovenijos milicijos ir tai galėjo išsivystyti į civilinį karą. Susitarimas buvo pasirašytas Brioni saloje. Jį pasirašė visų šešių Jugoslavijos respublikų atstovai, sutikdami, kad pati Slovenija kontroliuos savo sienas su Italija, Austrija ir Vengrija, nors ir federalinės vyriausybės vardu. Jei susitarimo laikysis abi pusės, tai galima tikėtis naujos federalinės struktūros. Slovenijos atstovas Janez Drnovsek Jugoslavijos prezidentūroje pareiškė, jog respublika šiuo metu yra tokioje pat sienų situacijoje, kurioje ji buvo prieš birželio 25 dieną, kai Slovenija ir Kroatija paskelbė savo nepriklausomybę nuo Jugoslavijos. Jugoslavijos kariuomenė įsiveržė į Sloveniją, kai respublikos parlamentas patvirtino nepriklausomybės deklaraciją ir perėmė savo sienų kontroliavimą su kitomis užsienio valstybėmis.

Kariškių pažadas

Slovenijos atstovas federalinėje prezidentūroje pranešė, jog po trijų mėnesių „atšalimo" sienų kontrolė perleidžiama Slovenijos vyriausybei. Šį kartą ir federalinė kariuomenė, kuri dar praėjusių savaitę norėjo atsiimti tuos pasienio postus, pareiškė, jog daugiau nebenaudos karinės jėgos jiems vėl perimti.

Bet tuo pačiu metu prasidėjo kovos rytinėje Kroatijos srityje tarp serbų ir kroatų, kai buvo paskelbtos paliaubos. Žuvo penki žmonės, įskaitant ir vieną karininką. Čia susirėmimas įvyko Tenja mieste, 200 mylių nuo Zagrebo. Užsibarikadavę šiame mieste serbai kovojo, kai kroatai norėjo perimti šią sritį. Jugoslavijos federaliniai daliniai įsiterpė tarp jų ir paskelbė neformalias paliaubas. Daugiau kaip 8 valandas vyko susišaudymai ir kroatai pirmieji pradėjo šaudyti artilerijos šoviniais. Vienas kroatų kareivis šias kovas pavadino Libano kovomis. Ten jau dvi dienas buvo kovojama.

Vokiečiai už žmonių apsisprendimą

Praėjusį penktadienį Europos Bendruomenės 12 valstybių atstovai susirinko Hagoje ir nutarė pasiųsti Olandijos, Liuksemburgo ir Portugalijos užsienio reikalų ministerius į Jugoslaviją, kad suvestų kovojančias puses prie pasitarimų. Kai tik buvo susitarta su Jugoslavijos federaline vyriausybe ir Slovenijos atstovais, prasidėjo naujos kovos tarp kroatų ir serbų. Gorbačiovas per savo Užsienio reikalų viceministerį J. Kvietsinskį paragino Serbijos, Slovenijos ir Kroatijos vyriausybes naudoti demokratinius būdus ir sudaryti naują federacinę sąjungą. Bet Gorbačiovas pasakė, jog jis palaiko vieną sujungtą ir teritoriniai integralią Jugoslaviją. Be to, jis priminė, kad nereikia keisti Europos valstybių sienų. Vokietijos Užsienio reikalų ministeris, kalbėdamas per televiziją, sekmadienį pareiškė, jog naujoji sujungta Vokietija jaučia atsakomybę, kad visur Europoje būtų įgyvendintos žmonių apsisprendimo teisės ir demokratija, atsižvelgiant į pačių žmonių apsisprendimą.

Michailui Gorbačioviui, Sovietų prezidentui, kairėje, Vokietijos kancleris Helmut Kohl, dešinėje, pasakė, jog bet kokia finansinė parama Sovietų Sąjungai iš Vakarų tautų priklauso nuo tikro įrodymo, kad įvedamos politinės ir ekonominės reformos. Jie tarėsi vyriausybės viloje už Kijevo miesto.

Įsisteigė Lietuvos ateities forumas be diskusijų

Vilnius. Birželio 25 d. Čia įvyko Lietuvos ateities forumo Vilniaus miesto steigiamoji konferencija, kurioje pagrindinius pranešimus padarė A. Lozoraitis ir K. Prunskienė, kaip informuoja „Lietuvos aidas".

„Forumas susilaukė keistos reklamos iš žmonių, kurie jo nemėgo, tai duoda peno apmąstymams", – pasakė A. Lozoraitis. Pasamprotavęs apie politiko profesijos bėdas ir atsakomybę, kalbėtojas vis dėlto pažymėjo, kad LAF atsiriboja nuo visų jėgų, kurios norėtų matyti Lietuvą kitų valstybių sudėtyje. Tiesą pasakius, apie tokį atsiribojimą derėjo pagalvoti pačioje pradžioje, steigiant respublikinį LAFą, nes vėliau apsikuopti ir nuo „kairiųjų ekstremistų", ir nuo „jedinstvininkų" (pranešėjo terminai) gali būti ne taip jau paprasta, o reklama – dar keistesnė, kai pastarieji ima dalyti komplimentus LAFui. Nors kalbėtojas pasakė, kad reikia skirti LKP ir Jedinstvos vadeivas nuo paprastų žmonių, tačiau liko neatsakyta į klausimą, kas užsako muziką. K. Prunskienės nuomone, LAF šiandien – tai Sąjūdžio neįvertinti padorūs žmonės, o iš patiės Sąjūdžio telikę vien šlakas ir pelenai. Pasitelkusi europinę patirtį, ekspremjerė konstatavo: pasaulis nenori, kad Lietuva pati kontroliuotų savas sienas ir brautųsi į Europą. Mes keliame naujų rūpesčių pasauliui, todėl jis Lietuvos neremia.

Ar pasaulis parems LAFo Lietuvos valstybingumo sampratą, kurią, anot K. Prunskienės, įmanoma koreguoti per AT deputatus, netrukus įsitikinsime. K. Prunskienė užtikrino, kad LAF nesirengia nieko pulti.

Į Vilniaus miesto LAF skyriaus koalicinę tarybą išrinkta 19 žmonių. Nereglamentuojant tautybės, tikybos ir partinių interesų. Laimingas atsitiktinumas lėmė, kad didžiuma – LDDP nariai.

Diskusijų nebuvo.

Viskas priklauso nuo Maskvos

Bona. Liepos 5 d. (AP) – Čia Vokietijos Ekonomikos ministeris Juergen Moellemann pareiškė, jog viskas priklausys nuo Maskvos, kaip ji laikysis sekančias dvi savaites. Jis sako, kad Jelcino iškilimas turįs padėti Gorbačiovui, nes Sovietai negalį sulaikyti reformų, nenužudydami savęs. Bet to, jų laikysena Pabaltijo atžvilgiu ir priėmimas emigracijos įstatymo, jei nori Vakarų pagalbos, turėtų per tas tris savaites paaiškėti. Taip pat Kurilų salų klausimas turėtų spręstis japonų naudai, jei norima, kad Japonija pasisakytų už paramą Sovietams, sako vokiečiai. Japonai atidarys savo piniginę, jei jų salos sugrįš jiems. Tačiau, jei Japonijos ministeris pirmininkas padarytų sprendimą pritarti Sovietų paramai, nesurišdamas tai su salų grąžinimu, tai jis jau būtų politiškai miręs kitą dieną, pasakė Otto Lambsdorff, kuris vadovauja vokiečių demokratams ir kuris yra kanclerio šalininkas.

Vokiečių dėkingumas

Lambsdorff pasakė, jog yra du tikslai, kodėl vokiečiai nori padėti Gorbačiovui. „Pirma, be Gorbačiovo mes neturėtume Vokietijos sujungimo. Antra, jei bus ekonominis žlugimas Sovietų Sąjungoje, tai bus masinis žmonių bėgimas į Vakarus, o tai sudarys daug vargo Vokietijai ir visai Europos Bendruomenei. Sovietų Sąjunga ir Gorbačiovas jau prarado 6 metus ir situacija yra labai bloga", kalbėjo jis. „Nebus duodama pinigų be reformų, tačiau negalima turėti reformų be pinigų. Ką Gorbačiovas padės ant stalo, niekas nežino. Vienas dalykas man aiškus: jis laimės G-7 viršūnėse, nes niekas nėra toks puikus viešai kalbėtojas, kaip Gorbačiovas", kalbėjo žurnalistams Otto Lambsdorff.

Lietuviai stažuojasi Washingtone

New Yorkas, 1991 birželio 19. (LIC) – Į stažuotes, suorganizuotas per **„National Forum Foundation"**, gegužės 9 d. atvyko 18 žmonių iš Rytų Europos ir Pabaltijo, tarp jų keturi lietuviai.

Fondas vykdo šią programą nuo 1990 m. sausio mėnesio ir per tą laiką yra stažavęsi daugiau kaip 80 žmonių iš Rytų Europos kraštų. Anksčiau apsiribojusi svečiais iš Čekoslovakijos, Vengrijos ir Lenkijos, šią vasarą pirmą kartą priimti dalyviai iš Pabaltijo, Bulgarijos, Rumunijos ir Jugoslavijos. Dabartiniai stažistai dalyvauja penktoje Fondo surengtoje programoje.

Programos tikslas yra skatinti demokratijos plėtojimo procesą Rytų Europoje. Trylika savaičių dalyviai, paskirstyti pagal specialybes, dirbs kartu su kolegomis Washingtone savo profesinėse srityse.

4 lietuviai

Iš Lietuvos atvykę stažistai yra: Aleksandras Levinsonas, ekonomistas ir menedžmento patarėjas, turįs savo firmą Vilniuje; Algimantas Misevičius, „Lygties" kompiuterinio konsultavimo firmos steigėjas ir vedėjas; Arijana Samsonienė, Lietuvos ministro pirmininko G. Vagnoriaus Užsienio reikalų vedėja; ir Daiva Vilkelytė, „Atgimimo" savaitraščio korespondentė. Jie turės progos padirbėti su tarptautiniais konsultantais, kompiuterių firmomis, kongresmenu Cox, senatorium D'Amato, Washingtono CBS televizijos kanalu ir žinių agentūra „Potomac News Service".

Jie pasitiki Jelcinu

Vilnius. Birželio 25. – Prancūzijoje Vytautas Landsbergis iš Paryžiaus skrido į Lyoną ir į Vendee sritį, kur susitiko su vietinės valdžios nariais ir pramoninninkais. Birželio 22 jis skrido į Norvegiją atidaryti Lietuvių muzikos festivalį Tundsburge. Birželio 23 jis skrido į Kielį, į metinį Šiaurės kraštų parlamentarų suvažiavimą. Čia Landsbergis ir Estijos prez. Arnoldas Riuitelis pareiškė užsieno žurnalistams, jog jie pasitiki ir palaiko Rusijos Respublikos prezidentą Jelciną, bet susilaiko ir žiūri rezervuotai į Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo konferenciją Maksvoje, kuri ten įvyks rugėjo mėnesį, pranešė „Laisvosios Europos" radijas.

LIETUVOJE

– **Vilniaus** telefono centrinės įstaigos užėmimas, kurį atliko OMON kareiviai, susilaukia vis daugiau pasmerkimo, kai Sovietų Vidaus reikalų ministerija pradėjo savo apklausinėjimus dėl to užpuolimo. „Izvestijos" liepos 2 d. rašė, jog ministerijos viešųjų reikalų administratorius majoras generolas Euduardas Kalačevas susitiko su OMON vadais, kurie yra atsakingi už tą užpuolimą. Jis įspėjo OMON vietinius vadus, kad bus imtasi disciplinarinių priemonių ir pašalinimo iš pareigų, jei ateityje bus kas nors panašaus daroma. Kalačevas pasakė esąs nustebęs tokiu OMON politiniu nesubrendimu, pranešė „Laisvosios Europos" radijas. Atrodo, kad kaltais laikomi vietiniai OMON viršininkai.

– **„Lietuvos aide"** birželio 27 dienos numeryje rašoma, jog komunistai deputatai „jau visom keturiom stoja prieš turto grąžinimą buvusiems savininkams – balsuoja prieš arba išeina iš salės".

– **Italų** savaitraštis „Sabato" atspausdino pasikalbėjimą su Kazimiera Prunskiene, „Lietuvos ateities forumo" steigėja. Tarp kitų klausimų, buvo ir toks: „Kaip Jūs vertinate Michailą Gorbačiovą?" Į tai Prunskienė atsakė: „Tai žmogus, turintis ypatingų sugebėjimų niekada neprarasti iniciatyvos. Ir aš, ir daugelis kitų patyrėme didžiulį pasitenkinimą pokalbiuose su juo, nes jauti, kad priešais – kompetentingas, inteligentiškas, pasirengęs išklausyti tavo nuomonę pašnekovas".

– **Patikslinimas.** Praėjusio šeštadienio numeryje antraštė „Solidarumas su Serbija" turėjo būti „Solidarumas su Slovenija".

Kanclerio vizitas Kijeve

Ukrainiečiai protestuoja

Kijevas. Liepos 5 d. – Vokietijos kancleris Helmut Kohl čia atvykęs ragino Sovietų Sąjungos prezidentą Michailą Gorbačiovą pateikti konkretų politinių ir ekonominių reformų planą Vakarų didžiųjų valstybių vadams ir užtikrinti, kad tas planas bus vykdomas, jei nori gauti finansinę paramą šį mėnesį Londone įvykstančioje konferencijoje.

Sovietų prezidentas nurodė nesantaiką Jugoslavijoje, „kaip pamoką ir įspėjimą", jog jo pasižadėjimas sujungti ir atnaujinti Sovietų Sąjungą yra vienintelis kelias, kuriuo jis turi eiti. Jį Kijevo aerouoste ir mieste pasitiko ukrainiečių būreliai su protesto plakatais „Gorbačiovai, važiuok namo", reikalaudami laisvos ir nepriklausomos Ukrainos.

Kanclerio žodis

Kohl ir Gorbčiovas čia tarėsi beveik 5 valandas užmiesčio ištaigingoje vyriausybės viloje. Po to įvykusioje spaudos konferencijoje nė vienas jų nepasakė, kad jie yra ką nors susitarę. Jų pasitarimas, atrodo, kaip sako „New York Times" korespondentas, buvo daugiau skirtas strateginiams klausimams aptarti, kurio metu kancleris pažadėjo padėti Gorbačiovui Londone, bet tuo pačiu metu jam patarė, kad be tikrų reformų jis negali tikėtis savo prašomos paramos Sovietų Sąjungai. Tai priklauso nuo reformų plano, kurį jis įteiksiąs Londone „septyniems didiesiems". Kancleris pasakė: „Ar norėčiau pasakyti aiškiai visiems Sovietų Sąjungos piliečiams, neįsiterpiant į jūsų krašto vidaus reikalus, jog reformų pasisekimas jūsų krašte yra ne vien tik Sovietų gyventojų interesas, bet ir visų europiečių, o ypač mano tėvynainių".

Pranešama, jog Gorbačiovas daug dirbo, kad būtų priimti kai kurie įstatymai, ypač užsienio investavimo įstatymas. Bet derybos dėl unijos sutarties tarp respublikų esąs pagrindinis dalykas, kad įvyktų reformos. Bet tai eina daug lėčiau, negu Gorbačiovas tikėjosi. Ukraina tos sutarties klausimą atidėjo iki rudens. Gorbačiovas čia pasakęs, jog kas atsitiko Jugoslavijoje, pakenkę ir jiems, ir todėl verčia juos pergalvoti vėl ir suprasti, kad jie turi laikytis atsinaujinimo proceso, bet ne išsiskirstymo. „Aš nuo to kelio nepasitrauksiu, nežiūrint koks būtų spaudimas".

Ukrainiečių protestas

Jų pasitarimas įvyko Medžiagorijos vietoje, kuri yra prie Dniepro upės kranto, išpuošta skulptūromis ir apsupta miško, kurioje gyveno Ukrainos Komunistų partijos vadas. Čia nebuvo laikomasi protokolo, tad ir spaudos konferencija vyko ant pievos. Bet pasirinkimas Ukrainos sostinės tokiam susitikimui sukėlė ukrainiečių protestą, tačiau Gorbačiovas kaip tik norėjo parodyti, kad Ukraina priklauso Sovietų Sąjungai. Jis nepranešė iš anksto Ukrainos vyriausybei, kad bus čia pasitarimas, tuo parodydamas, kad ir būsimojoje sutartyje su respublikomis, nebus laikomasi sutarto suverenumo, sako ukrainiečių tautinio sąjūdžio vadai. Todėl ir buvo paruoštas didžiulis plakatas „Gorbačiovai, pasitrauk iš Ukrainos".

Pagaliau Gorbačiovas susitiko trumpam ir su Ukrainos Parlamento prezidentu Leonidu Kravčuku. Kancleris Kohl taip pat buvo susitikęs su ukrainiečių vadais.

Vienas klausimas, kurį Kohl iškėlęs sovietų vadui, tai Sovietų kariuomenės greitesnis išvežimas iš Vokietijos. Sovietų komendantūra Berlyne sulaiko savo karių išvežimą, motyvuodama butų stoka pačioje sąjungoje. Paklaustas, ar dar gali įvykti prez. Busho vizitas Maskvoje, Gorbačiovas atsakė, kad tai gali įvykti dar šį mėnesį.

Kijevo aerouoste ukrainiečiai laisvės kovotojai praėjusį penktadienį pasitiko atvykusį Sovietų Sąjungos prezidentą Michailą Gorbačiovą ir Vokietijos kanclerį Helmut Kohl su šiuo plakatu.

– **Biténuose** įvyko pasitarimas Mažosios Lietuvos panteono įsteigimo reikalais. Kalbėjo Šilutės rajono vadovai ir Vydūno draugijos pirmininkas V. Bagdonavičius, Mažosios Lietuvos tarybos pirm. V. Šilas, rašytojas R. Kašauskas. Biténuose norima turėti Vydūno palaikus iš Vokietijos ir E. Jagomasto iš Vilniaus, taip pat ir Martyno Jankaus.

KALENDORIUS

Liepos 9 d.: Algirdas, Algirdė, Leonardas, Veronika, Vida.
Liepos 10 d.: Mauricijus, Amalija, Felicita, Eirimė, Gilvainas.

ORAS CHICAGOJE

Saulė teka 5:23, leidžiasi 8:27.
Temperatūra dieną 85 l., naktį 62 l.

KELIAS Į SVEIKATĄ

NESIRGTI IR SVEIKTI PAJĖGUMO UGDYMAS

KELIAS Į SVEIKATĄ, 6515 So. California Ave., Chicago, Ill. 60629
JONAS ADOMAVIČIUS, M.D.

SKLEROZĘ TOLINANTIS MAISTAS (2)

Klausimas. Mano iš seniau pažįstamas asmuo prie dvejus metus atlaikė širdies ataką. Tada buvo gydomas ligoninėje specialios priežiūros kambaryje, po to pusgerai besijautęs staiga užgeso. Baisus skausmas šeimai, man ir pažįstamiems, nes jis buvo labai žmoniškas, veiklus, save užmirštąs, kitiems padedantis. Pasigendam jo mes visi ir tėvynainiai, nes jis šelpė daugelį.

Mano klausimas: ar nėra priemonių apsaugoti dar dirbti pajėgiantį mūsiškį nuo antros, žinoma, ir pirmos širdies atakos? Kaip matom, dabartinės medicinos pagalba jau gavusiam širdies ataką yra tik šiokia-tokia, o ar negalima ją pagerinti ir kaip tai atlikti? Ačiū už paaiškinimą.

Atsakymas. Galima, tik ne kiekvienam — štai dėl ko ir kaip. Gyvenimiška ir medicinška tiesa tai, kad nuo mažens širdies ataka rengia sau kelią į lietuvio širdį. Tiksliau sakant, jai tas kelias yra rengiamas, bandant apeiti gamtos dėsnius, kurie yra kaip uola nepajudinami ir jų nepaisančiam nepasisekimas esti užtikrintas.

Mat paveldėjimas yra pats svarbiausias žmogaus gyvenimo — sveiko ar ir liguisto — pagrindas. Turėdamas sveiką — nesugadintą paveldėjimą ir tvarkingą, gamtos dėsniams palankų gyvenimą, žmogus gali tikėtis nesulaukti širdies atakos. Priešingai, nors ir kaip jis stengsis su vaistais tvarkytis, bus nugalėtas ligos — ji tokį ivers kapduobėn be laiko. Todėl tokiam yra būtina dar ir maistu šalintis nuo širdies atakos.

Tas pats yra su lietuvio širdimi: jis savininkas, ji tarnauja jam nelyginant kaip anas asilas savam šeimininkui. Todėl elkimės išmintingai su širdimi — neperkraukime jos.

Čia ir prieiname **atgimimą,** kuris yra būtinas visiems lietuviams, norintiems savo širdis išsaugoti. Neišmintingajam yra sunkus bet kokiam gėriui atgimimas. Jis yra įpratęs visą laiką savo sveikatą naikinti, ypač savo širdį žudyti, ją apkraudamas riebalais, saldumynais, sūriais patiekalais, neveiklumu, perdėtu jautrumu, kavos, degtinės ir cigaretės nuodais ir netaisymu jau turimų kitų įvairių negalių, ypač aukšto kraujospūdžio, nutukimo, podagros ir cukraligės. Dabar žmonės daug kenčia dėl žiaurumų pasaulyje ir mūsų artumoje. Tokie nepajėgia esamu gėriu-grožiu gėrėtis ir nusimena, kad daugelis šeria žvėris, kurie tuoj apsisukę žmones drasko, ryja.

Asmuo, kurie nori atgimti širdies globai, turi gilintis ir išmokti maistu tolinti sklerozę ir jos pasekmes: širdies arterijų priskretimą, kuris prišaukia širdies ataką ir smegenų arterijų priskretimą, kuris prišaukia paralyžių.

Visose gyvenimo srityse pagerėjimas pasiekiamas tik kruviną prakaitą liejant: reikiamai užsilaikant visose srityse. Taip sekasi tik protingam išmintingajam — ne kitokiam. Juk matom baisią nelaimę, kai okupanto pančiuose gera dalis mūsiškių virto žmogaus iškamšomis: tinginiais (nes nuo gimimo ten niekas nedirbo, nes

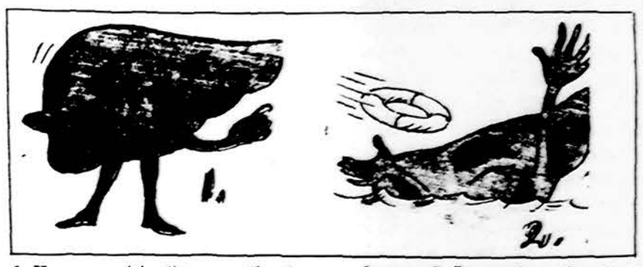

1. Kepenys prisipažįsta esančios žmogaus draugu. 2. Jos prašo neskandinti jas aluje, degtinėje ir vyne. Daugiau negu vienas ar du stikleliai per dieną gali randus jose palikti bei jas subraižyti.

Dabar jau gyvenančio asmens paveldėjimo niekas negali pakeisti. Užtai tokį, kokį turime paveldėjimą, privalome kiekvienas gerinti maistu ir atitinkamu vaistu, būdami gydytojo (tik išmintingo) žinioje, nes sveikatos gerinimui niekada nėra galo ir jis kiekvienam būtinas. Tai nėra vienos dienos darbas — bet išmintingo žmogaus viso gyvenimo elgesys.

Sveikatą gerinti yra būtina taip, kaip ir kasdien aslą šluoti, nes ji nuolat prisiteršia. Panašiai esti ir su mūsų kraujagyslėmis — arterijomis širdyje, smegenyse ir visose kitose kūno dalyse. Nuo žmogaus gimimo jos pamažu priskrenta ir galutinai užanka žmogaus pačiame žydėjime, jei jis ydingo paveldėjimo daromos žalos negerina maistu, veiksmais ir vaistais.

Širdies ataka yra tas pats, kas ant perkrauto asilo uždėti šiaudą — jis nuo to šiaudo suklups ir perkrautos naštos nepaneš. Užtai ne šiaudą reikia kaltinti ir ne šiaudo prašalinimu reikia asilo strėnas lengvinti: protingas asilo savininkas turi būti dar ir išmintingas — tik tada jis asilo neperkraus ir abu galės ilgu džiaugtis bendradarbiavimu.

neapsimokėjo) apgavikais, išnaudotojais. Štai vienas tokių atvykęs Chicagon pas tetą — pensininkę senutę, jai įvaro telefono sąskaitą (netikėsit!) iki 400 dolerių. Kitas nuo tokių plėšikiškai nusiteikusių atvykėlių užrakino savo telefoną. Turi ir Alvudas panašią, dar baisesnę patirtį su globotais keliolika specialistų. Mes negalime suprasti jų nežmoniško elgesio su savais geradariais, patiesusiais jiems raudonus kilimus. Jie yra visi kitokie žmonės. Tą ir Balfas žino, kai atėjęs su motina dvylikmetis vaikas Balfan rūbų, tvirtina, kad jo mama negali nešioti mirusiojo rūbų, ir apsisukę abu išeina.

Tą ir alvudiečiai žino, kaip elgiasi tūli iš Lietuvos atėjusieji Lietuvio sodybon gerų rūbų, avalynės, vaikams ir suaugusiems kiek kuris nori be atlyginimo išsinešti. Pasitaiko, kad ir specialistas elgiasi, galvoja kaip mažametis vaikas.

Bet visi turime patirtį ir su deimančiukais, atvykusiais iš Lietuvos, kurie prilygsta angelams. Prileiskime, kad mūsiškiai Chicagoje ir kitur prie pastarųjų lygiuojasi. Todėl jiems tokiems tiks tolimesnis pranešimas apie sklerozės toli-

nimą maistu.

Praėjusį kartą čia buvo aprašyta griežta, bet sveika ir gerai nuo sklerozės ginanti dieta. Ji buvo taikoma dideliame pavojuje esantiems mūsiškiams: 1. tiems, kurie turi per riebų kraują (per 200 mg% cholesterolio; žemiau 40 gerojo jo — HDL), per saldų kraują (per 120 cukraus), per rūgštų kraują (virš 6 šlapimo rūgšties — uric acid); 2. tie, kurie jau turėjo pirmą širdies ataką ar lengvesnį paralyžių; 3. tie, kurių kraujo giminės turi ar turėjo sklerozę širdyje, smegenyse, inkstuose ar kojose; 4. nutukusieji; 5. tinginiai — nejundantys; 6. kurie gerais darbais savo nuotaikos neskaidrina; 7. kurie rūpinasi tik nosies galu, lūpų kraštu, antakių šonu, plaukų kuokštu, o pamiršta savo vidaus — asmenybės gerinimą ir dėl to leidžia.

Atsimintinas ir dar vienas dalykas: nė nemėgink savo riebalų perviršį sunormuoti pirm savo vidaus — nusiteikimų nesutvarkęs — išmintingumu nepasipuošęs, nes netrukus dar daugiau svorio prisidėsi, savo gomuriui pataikaudamas. Penkiasdešimt procentų moterų ir ketvirtis vyrų „gaudo" dietas. Iš to nesti nieko gero, nes nesutvarkyta asmenybė juos vėl verčia tukti. Ir tu čia nieko tokiems negali padėti: tokiems šimtai dietinių patarimų, knygų, straipsnių nepadeda, nes jie nepadeda sau — tokių žmonių nusiteikimai prieštarauja sveikai mitybai.

Čia dar savo trigrašį prideda netikęs — nutukęs vyras ar žmona: jis ar ji persekioja savo partnerį, mėginantį laikytis sveiko maisto, nes jaučiasi kaltinama, kad nuo persivalgymo neliesėja, kai vyras ar žmona, atkakliai laikydamasi sveiko maisto (Alvudo dietos) ima su per dideliu svoriu tvarkytis. Kaip alkoholikus vyrus netikusios žmonos net keleriopai vilioja į girtavimą, taip esti ir su nutukimu.

Dar neužmirštinas svarbus faktas: nuolatinis svorio kaitaliojimas: jo staigus numetimas ir vėl greitas net dar didesnis užsiauginimas gresia širdies mirtimi. Numetus 25 svarus (10% kūno svorio) ir vėl jį atgavus ir taip pakartotinai besielgiant net 70% dažniau susilaukiame širdies atakos, palyginus su užlaikymu pastovaus svorio — normalaus ar net kiek pakelto.

Todėl kol nesi savo vidumi-nusiteikimais pasirengęs pastoviai užlaikyti sunormuotą svorį, geriau palik jį ramybėje — nemėtyk jo, jei jį vėl atgal sugaudai. Žinoma, pamažu, pastoviai suliesėjęs iki normos išmintingas žmogus gena gana toli nuo savęs širdies ataką ir daugelį kitų negerovių, ypač kojų, klubų ir strėnų artritus.

Bene pati svarbiausia atsimintina gyvenimiška tikrovė yra žmogaus gyvenimo panašumas į augalo gyvenimą. Visų pirma kviečiui, pomidorui ar rožei reikia sveikos prigimties: geros veislės. Po to privaloma ir tinkama jų priežiūra, jiems augant: žemės trąšumas, drėgmė, saulė... Taip jie auga, noksta, žydi, vaisius veda ir pabaigia savo gyvenimą.

Taip esti ir su žmogumi, tik su vienu skirtumu: jei žmogus yra neišmintingas ir neapsišvietęs, jis save menkina, leidžia kitiems save skriausti ir kitam kenkia. Tuo būdu, kaip augalas, jis netampa našus vaisiais, nes nepajėgia sau ir kitam gera daryti.

Taip ir pasidaro žemėj „pekla". Užtai, norėdami čio nykščio „dangaus", visi išmintingieji savo pavyzdžiu turi vesti savo vaikus vien dorybės keliais, o ne, kaip dažnai iki šiol, vien lūpine veikla. Tokia ji čia tą „pragarą" ir parengė. Jau dabar 58% kriminalistų Chicagoje pagausėjo; jau dabar ištvirkėliai reikalauja bilijonų žaliukų jų elgesio pasekmėms tvarkyti; jau dabar milijonais žudomi nekalti, beginkliai negimusieji; jau dabar 200,000 dol. per metus uždirbąs jaunas lietuvis nė cento neduoda tėvui-motinai, tetai-dėdei; o jau apie kraujuojančiai tėvynei pagalbą — nė neužsimink!

Todėl pats laikas mums dabar atgimti žmoniškuman — išmintingumo siekimui ir jo išugdymui savo vaikuose. Tokį gėrį pasieksime savo žmoniška veikla visose srityse, pirmiausia pradėję su mityba.

Valgykime tik išalkę ir vaikus valgydinkime tik išalkusius — ne kitaip! Tada paprastas, sveikas maistas — pienas su duona bus gardumynas. O persivalgant, joks maistas nepatenkins smaguriautojo gomurio taip, kaip neišmintingojo nepatenkina pamėgimas ištvirkimo, girtavimo, rūkymo, narkotizavimosi ir kitokio savęs niekais vertimo.

Juk persigulėjimas net ir patogiausioje lovoje vargina tinginį, kai nuvargusiam net lenta ar ranka po galva teikia malonų poilsį. Išmintingasis neperdeda visose srityse, imtinai ir religinę bei politinę, kur dabar ateities nepramatą nesiorientuojantieji padėtyje neišmintingi tinginiai žudo save ir kenkia artimui.

Politikoje žmonių skriaudikai velija ir toliau per žmonių lavonus savą gyvastį palaikyti. Dabar ir religijoje ne ką geresni laikai: pamokslininkai vis dar senoviškai — neveiksmingai mėgina savuosius vesti išganyman, kai dauguma jų vedamųjų žmonių tapo ožiais ir nė iš vietos nejuda iš degančio tvarto.

Štai dabar Lietuvos Katalikų Mokslo akademijos narių Vilniuje suvažiavime pamaldas katedroje laikė net trys vyskupai. Vienas jų pamoksle apgailestavo, kad dabar Lietuvoje pornografija ir girtavimas žudo jaunimą ir tautą. Žinoma visi apie tokią saviškių savižudystę, bet mums tokių žinių negana: mums reikia darbų, pradedant nuo pačių viršūnių. Viršūnė turi visus pavaldinius nuteikti ne tiek dievnamyje buvoti, kiek po parapiją darbuotis. Ir ne bet kaip, bet tikrai lipniūniškai, kiekvienas dvasiškis, kruviną prakaitą liedamas, turi padėti visiems parapijoje išaugti protingais. Taip veikiant, už keliolikos metų dabartinės Lietuvos veidas bus ir Dangui ir Žemei priimtinas. Toks veidas bus alergiškas visokiam dabar Lietuvoje klestinčiam blogiui.

Į girtuvėlę užžels takai; pornografija pranyks, kartu su donelaitišku pavasario sniegu, pavirsdama į nieką, kai senas vagas apleidę, pradėsime maironiškai eiti su knyga, lyra ir arklu Lietuvos keliu. Išmintingi jaunuoliai šliesis prie jau dabar ten esančių išmintingųjų. Taip Lietuva pradės ne vien apie dorybės takus giedoti, bet jais ir eiti. Kitokio kelio į tokią dorybę niekas pasiūlyti negali, nes kitokio ir nėra ir negali būti. Tik per mano, Tamstos ir kiekvieno kito išmintingą veiklą — per nuolatinį darbštumą, atliekant gyvenimiškus darbus, mes pajėgsime žygiuoti mums privalomu keliu. Tada jaunuoliai, kaip reikiant mūsiškių talkinami, ims eiti dorybės keliu ir vesti valstybę-tautą į aukštumas.

Tik greičiau atsisakykime to neveiklaus raugo savo veikloje! Tik nė sekundei nenuleiskime akių nuo naujagimio iki jam subrėstant! Tai ir yra mano, Tamstos ir kiekvieno kito, įskaitant ir dvasiškius, politikus, mokytojus, tėvus ir visus kitus, augančiam vaikui darančiuosius įtakos, darbas. Ta įtaką turi daryti tik apšviesti išmintingieji. Jokios mums garbės ir jokios mums dvasiškos naudos neteikia vien menkniekiais — skiedromis puošimasis ir negarbingas savo dienų leidimas.

Blogis yra gėrio stoka, todėl savu elgesiu įgyvendinkime daugiau gėrio savo aplinkoje. Tada nereikės niekus kalbėti apie blogio būtinumą šioje žemėje. Visi eikime nuo fantazijų prie kūrybinės veiklos. Tada visiems, įskaitant ir mūsų širdis, ateis laimingesnės dienos. Daugiau tuo reikalu kitą kartą.

ŽYDAI NAUJAKURIAI

KAZYS BARONAS

Mūsų korespondentas Europoje

Nusivylusi yra dalis sovietijos žydų gyvenimu Izraelyje, kadangi gyvenimas išgirtame krašte prasideda ir baigiasi palapine, gaunant iš bendro katilo lėkštę sriubos. Neseniai net 26 šeimos, negalėdamos apmokėti butų nuomos, turėjo persikelti į Galilėjos provinciją. Jų sapnai ir svajonės įleisti šaknis į pienu ir medum tekančių upių kraštą — sugriuvo, kaip kortų namelis.

Šių palapinių gyventojai yra bedarbiai inžinieriai, daktarai ar muzikologai, nerasdami darbo savo profesijoje. Jie yra priversti prašyti rabinų paramos, ieškoti rūbų ir apavo surinkimų būstinėse. Daugumas jų vidutinio amžiaus atstovai, nepajėgdami įsilieti į Izraelio ūkinį gyvenimą.

Radiologas Aaron Glatmann vokiečių dienraščio bendradarbiui pareiškė, kad Sov. Sąjungoje jis neblogai gyvenęs. Dabar jo žmona slaugė dirba nepilną laiką ligoninėje, gaudama 200 dol. Buto savininkas pakėlė nuomą iki 600 dol., tad abu buvo priversti persikelti į palapinę, kadangi miestuose pigiausio buto kaina siekia 500 dol.

Aarono Glatmanno pėdomis pasekė ir kiti naujieji ateiviai, įsteigdami Galilėjoje palapinių stovyklą. Dar toliau eina dantų gydytojas iš Baku pareikšdamas vokiečiui, kad jie visi gyvena „oru ir akmenimis". Jis taip pat dirba prie statybos, gaudamas apie 600 dol. per mėnesį. Savo profesijoje Azarbaidžane Nathan Gasalav dirbo 22 metus, tačiau Izraelyje jam nėra vietos. Nuo fizinio darbo matomos nuospaudos ant rankų. Pakėlus buto nuomą iki 550 dol. dantų daktaras iš Baku nusipirko palapines, persikeldamas su žmona gydytoja ir dviem dukrom prie bendro likimo draugų. Maistą daktarų šeima gamina ant dujų krosnelės, miegodami ant lauko kariškų lovų, sanitariniais patogumais naudojasi netolimoje emigrantų reikalams skirtoje įstaigoje. Pyksta Nathan Gasalav, kaltindamas Izraelio vyriausybę, kuri kiekvieną dieną kartoja tą patį žodį: turėkite kantrybės darbui, kantrybės butui, kantrybės visam kam.

Prieš penketą mėnesių rabinas Avram Margalit įsteigė ateiviams bendrą virtuvę, maitindamas kiekvieną dieną apie 100 asmenų. Daugelis ateina su ašaromis pareikšdami, kad jie pirmą kartą po daugelio mėnesių valgo karštą maistą. Kiti nedrįsta prašyti išmaldos, gėdinasi, tad ir badauja. Tiesa, yra neblogai įsikūrusių emigrantų, su gražiais butais, baldais, televizijos ir vaizdajuosčių aparatais. Tačiau yra tūkstančiai, kuriems lovą ir antklodę atstoja tik apsiaustas.

Paskutiniame pusmetyje beveik 250 tūkst. Sov. Sąjungos žydų pasiekė savo tėvynainių žemę. Tai buvo didelis apsunkinimas Izraelio ekonominiam gy-

(Nukelta į 4 psl.)

DR. ŽIBUTĖ ZAPARACKAS
DR. PAUL KNEPPER
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
166 East Superior, Suite 402
Valandos pagal susitarimą
Tel. — (1-312) 337-1285

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD WIDE DAILY

Published daily except Sundays and Mondays, Legal Holidays, the Tuesdays following Monday observance of Legal Holidays as well as Dec. 26th and Jan. 2nd by the Lithuanian Catholic Press Society, 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589.

Second class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices.
Subscription Rates: 80.00. Foreign countries $90.00.

Postmaster: Send address changes to Draugas — 4545 W. 63rd St., Chicago, IL 60629.

Pašto išlaidas mažinant, pakvitavimai už gautas prenumeratas nesiunčiami. Ant DRAUGO prie kiekvieno skaitytojo adreso, gavus iš jo mokestį, atžymima, iki kada yra užsimokėjęs.

DRAUGO prenumerata mokama iš anksto

	metams	½ metų	3 mėn.
U.S.A.	$70.00	$40.00	$25.00
Kanadoje (U.S.A dol.	$70.00	$40.00	$25.00
Užsienyje (U.S.A. dol.)	$70.00	$40.00	$25.00
Savaitinis (Šešt. pried)	$40.00	$25.00	

• Administracija dirba kasdien nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nuo 8:30 iki 12:00.
• Redakcija dirba kasdien nuo 8:30-4:00; šeštadieniais nedirba.

• Redakcija straipsnius taiso savo nuožiūra. Nesunaudotų straipsnių nesaugo. Juos grąžina tik iš anksto susitarus. Redakcija už skelbimų turinį neatsako. Skelbimų kainos prisiunčiamos gavus prašymą.

DR. VIJAY BAJAJ, M.D., S.C.
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ — VIDAUS LIGOS
IR ODOS CHIRURGIJA
(Augliai nuimami kabinete)
Priklauso Holy Cross ir Christ ligoninėms
2434 W. 71 Street, Chicago
Tel. (1-312) 434-5849 (veikia 24 val.)
Pirm., antr., ketv., penkt. nuo 12 iki 6 v.v.

Kab. (1-312) 735-4477;
Rez. (708)246-0067; arba **(708)246-6581**
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR
EMOCINĖS LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

DR. E. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ — AKIŲ LIGOS
3900 W. 95 St. Tel. (708) 422-0101
Valandos pagal susitarimą
Pirmd. 3 v. p.p.–7 v.v., antrd. 12:30–3 v.p.p.
trečd. uždarytaa, ketvd. 1–3 v.p.p., penktd.
ir šeštd. 9 v.r.–12 v.p.p.

6132 S. Kedzie Ave., Chicago
(1-312) 778-6969 arba **(1-312) 489-4441**
DR. K. A. JUCAS
ODOS LIGŲ SPECIALISTAS
IŠSIPLĖTUSIŲ KOJŲ VENŲ
IR ŽAIZDŲ GYDYMAS
ODOS AUGLIŲ IR KOSMETINĖ
CHIRURGIJA

DR. ALGIRDAS KAVALIŪNAS
Specialybė vidaus ir kraujo ligos
Nechirurginis išsiplėtusių venų
ir hemoroidų gydymas
5540 S. Pulaski Road.
Tel. (1-312) 585-2802
Valandos pagal susitarimą
Pirm., antr., penkt. 12-3 v.p.p., ketv. 2-7 v.v.
Reikalui esant atvažiuoju ir į namus

DR. JOVITA KERELIS
Dantų Gydytoja
3315 W. 55 St., Chicago, IL
Tel. (1-312) 476-2112
9525 S. 79th Ave., Hickory Hills, IL
Tel. (708) 598-8101
Val. pagal susitarimą

Tel. kabineto ir buto: (708)652-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Ave., Cicero
Kasdien 1 iki 8 val vak.
išskyrus treč. Šešt. 12 iki 4 val. popiet

DR. PETRAS V. KISIELIUS
DR. EUGENE McENERY
DR. JAMES BURDEN
INKSTŲ, PŪSLĖS IR PROSTATOS
GYDYMAS BEI CHIRURGIJA
155 N. Michigan Ave., Suite 324 ir
5635 S. Pulaski Rd., Chicago, IL
81 St. Ir Kean Ave., Justice, IL
Tel. (1-312) 565-2960 (veikia 24 val.)
Valandos pagal susitarimą

DR. S. LAL
SPECIALYBĖ — VIDAUS LIGOS
2454 W. 71st Street
(1-312) 434-2123
Pirm. 2-7. Antr. ir
ketv. 9-12. Penkt. 2-7

Kab. tel. (1-312) 585-0348;
Rez. (1-312) 779-5533
DR. FRANCIS MAŽEIKA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4255 W. 63rd St.
Val. pagal susitarimą: pirm. ir ketv. 12-4
6-9; antr. 12-6; penkt 10-12; 1-6.

Kab. tel. (1-312) 471-3300;
Rez. (708) 442-6297
VIDAS J. NEMICKAS, M.D.
KARDIOLOGAS — ŠIRDIES LIGOS
7722 S. Kedzie Ave.,
Chicago, Ill. 60652
Pirm., antr., ketv. ir penkt.
pagal susitarimą

Cardiac Diagnosis, Ltd.
Marquette Medical Building
6132 S. Kedzie
Chicago, IL 60629
Tel. (1-312) 436-7700
RIMGAUDAS NEMICKAS, M.D.
S. PRASAD TUMMALA, M.D.
PETER STECY, M.D.
CESAR J. HERRERA, M.D.
Širdies ir Kraujagyslių Ligos
Valandos pagal susitarimą

Namų (708) 584-5527
DR. ALGIS PAULIUS
ORTOPEDINĖS LIGOS
CHIRURGIJA
6132 S. Kedzie, Chicago, Ill.
Tel. (1-312) 925-2670
1185 Dundee Ave., Elgin, Ill. 60120
Tel. (708) 742-0255
Valandos pagal susitarimą

DR. L. D. PETREIKIS
DANTŲ GYDYTOJA
9055 S. Roberts Rd., Hickory Hills, IL
1 mylia į vakarus nuo Harlem Ave.
Tel. (708) 598-4055
Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLECKAS
Optometristas (Kalba lietuviškai)
Tikrina akis, pritaiko akinius
2618 W. 71st St.
Tel. (1-312) 737-5149
Val. pagal susitarimą.
Palos Vision Center, 7152 W. 127th St.
Palos Hgts, Ill. Ketv. val. 3-6 v.v.
Tel. (708) 448-1777

DR. ANTANAS G. RAZMA
SPECIALYBĖ — PLAUČIŲ LIGOS
4700 W. 95 St.
Oak Lawn, IL 60453-2533
Tel. 708-636-3113

DR. DANA M. SALIKLIS
DANTŲ GYDYTOJA
10442 W. Cermak Rd.
Westchester, IL 60153
Tel. 708-531-1113
Valandos pagal susitarimą

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PŪSLĖS IR
PROSTATOS CHIRURGIJA
2656 W. 63rd Street
Val.: antr. 1-4 v. p.p. ir ketv. 2-5 v. p.p.
Šešt. pagal susitarimą
Kabineto tel. (1-312) 776-2880.
Rez. (708) 448-5545

EDMUNDAS VIŽINAS, M.D., S.C.
Specialybė — Vidaus ligų gydytojas
Kalbame lietuviškai
6165 S. Archer Ave. (prie Austin)
Valandos pagal susitarimą
Tel. (1-312) 585-7755

ARAS ŽLIOBA, M.D.
AKIŲ CHIRURGIJA
AKIŲ LIGOS
Good Samaritan Medical Center-
Naperville Campus
1020 E. Ogden Ave., Suite 310,
Naperville IL 60563
Tel. 1-708-527-6060
Valandos pagal susitarimą

Kab. tel. (1-312) 585-3166;
Namų (708) 301-3772
DR. PETRAS ŽLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6745 West 63rd Street
Val.: pirm. antr., ketv. ir penkt. 3-6;
Šeštadieniais pagal susitarimą

Valstybinio išsivystymo viršūnė

MINDAUGO VAINIKAVIMAS

Iki šiol mes buvome įpratę gana dažnais atvejais minėti savo pralaimėjimus, o ne laimėjimus. Labai gerai padarė Aukščiausioji Lietuvos taryba savo 1990 m. spalio 19 d. posėdyje į valstybinių švenčių sąrašą įrašydama liepos 6 d. — Mindaugo karūnavimą. Šis svarbiausias Lietuvos valstybinis įvykis buvo bandomas kažkaip užmiršti. Bendrai paėmus, Mindaugo vardas buvo ne iš populiariųjų. Dabar net nebeprisimenu, ar Kaune buvo Mindaugo gatvė? Jeigu buvo, tai gal koks senamiesčio skersgatvis arba šiaip nežymi gatvelė. Taip pat neteko matyti jam pastatytų paminklų. Rašantysis paminklų nepasigedo, tik tuo noriu atkreipti dėmesį, kad mūsų mentalitete ir tautinėje galvosenoje — Mindaugui vietos daug nebuvo numatyta.

Kažkaip mes buvome daugiau linkę švęsti bandymą vainikuotis, o ne patį vainikavimosi faktą. Dažnai mes pasiskundžiame, kad pasaulis mūsų nesupranta. Gal dėl to ne stebėtis nereikėtų, kadangi mums net patiems sunku save suprasti. Tad visai nenuostabu, kad įvairūs mūsų „veiksniai" vis tebemini „nepriklausomybės paskelbimą, o ne jos atstatymą. Nereikia pasaulio daug kaltinti, jeigu mes patys penkis šimtmečius savo istorijos lengvai užmirštame. Mindaugą, galime prileisti, reikėtų laikyti pačia ryškiausia asmenybe mūsų istorijoje. Ne vien tik dėl to, kad jis užbaigė valstybės sujungimą ir apsikrikštijo su savo šeima, didikais ir artimaisiais. Jis buvo vienintelis Lietuvos valdovų, kuris buvo vainikuotas Vakarų Europos popiežiaus. Bet kas svarbiausia: jis galbūt buvo vienintelis mūsų valdovų, kurio valstybinė samprata buvo tolygi kitiems to laiko Vakarų Europos valdovams.

* * *

Jis suprato krikščionybės reikšmę, tačiau ją priimdamas jis nepajungė Lietuvos nei Rygos arkivyskupui, nei Livonijos ordinui. Taip pat reikėtų pastebėti, kad Mindaugo krikšto ir vainikavimosi eigoje taip pat buvo didelis politinių jėgų žaidimas. Čia tektų pastebėti, kad pagrindiniai veikėjai buvo Livonijos ordinas, Rygos arkivyskupas ir Danielius, Volinijos kunigaikštis. Kaip matome, lenkai nėra minimi, kadangi jų reikšmė buvo labai maža. Reikėtų prisiminti, kad tik po nevykusio Krėvos akto iškilo Lenkijos svoris Lietuvos saskaiton. Ir Mindaugui buvo spendžiamos pinklės. Rygos arkivyskupas peržengė popiežiaus jam duotus įgaliojimus, iš naujo Lietuvos vyskupo paimdamas priesaiką, tuo pačiu Lietuvos dieceziją sau subordinuodamas. Tik Mindaugui net tris sykius kreipiantis į Romą, ta priesaika buvo anuliuota.

Mindaugas čia parodė savo, kaip valstybininko, gabumus ir padėjo pagrindus Lietuvos bažnytinei provincijai. Deja, antrą sykį vykdant lietuvių krikštą, Vytautas tų valstybininko gabumų ir numatymo jau nebeturėjo ir prisidėjo prie Lietuvos bažnyčios pririšimo prie Lenkijos. Istorija laiko dideliais tuos valstybininkus, kurie pakreipia istorijos eigą, o ne tuos, kurie tik norėjo tai padaryti.

* * *

Istorikai ilgą laiką ieškojo Mindaugo sostinės ir dėl jos ėjo ginčai. Kronikose yra minima Voruta, tad pagal to žodžio kamieną ir ieškojo vietovės. Kiti istorikai teigia, kad „voruta" tėra bendrinis žodis, reiškiąs sustiprintą vietovę. Greičiausiai pastaroji tezė ir būtų teisingiausia. Yra žinoma, kad Naugardukas tuo metu turėjo svarbią rolę ir prileidžiama, kad jame galėjo vykti vainikavimo iškilmės. Nėra net tiksliai nustatyta, kurios valdos buvo jo tėvonija. Visi sutinka, kad tai turėjo būti Aukštaitija ir būtent Anykščių ir Ukmergės apylinkės.

Paskutiniuoju metu daromi kasinėjimai Vilniaus katedros požemiuose gali daug nusistovėjusių nuomonių pakeisti. Yra surasti mūrinės bažnyčios pamatai, kurie yra vadinami „Mindaugine katedra". Pagal tai, kas yra rasta, galime pilnai prileisti tą bažnyčią esant Mindaugo laikų, kadangi ant jos griuvėsių yra pagoniško aukuro pėdsakai. Rasti bažnyčios pamatai ir fragmentai, gal iššaiškins tą klausimą, kodėl Mindaugo vainikavimas buvo dviem metais nudelstas. Galbūt buvo norima turėti savo katedrą. Iš to klausimo kyla kitas klausimas, ar tais laikais būtų buvę įmanoma per dvejus metus katedrą pastatyti?

Šiaip ar taip, tos katedros pamatai gali pakeisti Vilniaus įkūrimo legendą. Greičiausiai dar prieš mindauginius laikus Vilnius gal buvo ne tik religinis, bet ir politinis centras. Tolimesni kasinėjimai katedros ir žemutinės pilies aplinkoje gal įneštų naujos šviesos. Taip pat ateityje padaugėjus mūsų istorikų skaičiui, gal bus išaiškinta ir daugiau mūsų praeities paslapčių. Maskvos, Rygos, Vatikano ir Vokietijos archyvuose gal yra daug medžiagos, kuri dar nepaliesta mūsų istorikų. Yra neatsakytų klausimų, kurie reikalingi platesnio išaiškinimo. Yra prieštaraujančių duomenų, liečiančių jo krikštą ir galimą atsimetimą. Mindaugui 1261 m. nutraukus ryšius su Livonijos ordinu, jie pradėjo skleisti gandus, kad jis buvo klastingai apsikrikštijęs ir vėl atkrito į pagonybę. Tačiau Roma, kuri turėjo geriau žinoti apie atkritimą, jo nemini. Bet priešingai, pop. Klemensas IV 1268 m. rašytame laiške jį taip mini: „šviesaus atminimo vyrą, kuris, gavęs krikštą, buvo Apaštalų Sosto vardu vainikuotas karaliumi, tačiau nuožmiai nužudytas piktos valios sūnų".

Kitas klausimas, kuris yra reikalingas platesnio išaiškinimo ir istorinių studijų, tai Mindaugo atlikti žemių užrašinėjimai. Šio rašinio pradžioje rašėme, kad Mindaugas buvo įžvalgus politikas, kuomet buvo liečiama krikšto ir vainikavimo formalumai. Tad jo atlikti žemaičių užrašinėjimai yra neaiškūs ir net nepateisinami. Livonijos ordinas tik jo laikais išaugo ir sustiprėjo. Šia proga reikia pažymėti, kad 1252 m. pradėta statyti Klaipėdos pilis, tuo atkertant Lietuvą nuo jūros, nors tuo metu mūsų valdovai jūros reikšmės nesuprato. Mindaugas ir jo valdymo periodas yra nusipelnęs didesnio istorikų ir visuomenės dėmesio.

J. Ž.

Karo metu pirmiausia žūva tiesa.

Boake Carter

Jaunystės didžiausia klaida yra ta, kad ji negalvoja pasenti.

Theognis

TAUTINĖ VIENYBĖ — SUTARTINĖ VEIKLA

Ar mums reikalingas „prezidentinis režimas"?

JONAS DAUGĖLA

Ilgais straipsniais, paskaitomis, įvairiais simpoziumais esame daug kartų nagrinėję tautinės vienybės problemas. Benagrinėdami jau, rodos, ir patys save įtikinome tos vienybės svarba ir būtinybe. Mūsų žymieji veikėjai, sakydami įvairių iškilmių progomis kalbas, dažniausiai jas užbaigia: „Vardan tos Lietuvos vienybė težydi".

Po kovo 11 d. paskelbus Lietuvos nepriklausomybės atstatymą, išeivijos lietuvių vieningumas ir solidarumas visuomeninėje veikloje savaime pasidarė „conditio sine qua non". Tačiau dar ir šiandien plačioji lietuviškos išeivijos masė pasigenda tos vienybės ir vieningos veiklos. Deja, tos vienybės ir vieningo darbo talkos stokojama ir naujam gyvenimui atbudusioje tautoje.

Skaitant lietuvišką spaudą ir klausantis mūsų visuomeninio gyvenimo vadovų kalbų, kai kam kyla abejonė, ar mes visi esame savyje išugdę tą pačią ir vienaip suprantamą tautinės vienybės sampratą. Šias abejones pateisina ir mūsų visuomeninio gyvenimo patirtis. Juk praeityje šiai vienybei pasiekti buvo siūlomi įvairūs ir skirtingi planai. Vieni buvo užsimoję mus visus suburti į vieną bendrinę organizaciją. Kiti įžiūrėjo, kad mūsų iš Nepriklausomos Lietuvos laikotarpio užsiliekusios politinės partijos skaldo lietuvių visuomenę ir žudo tautinio solidarumo siekius. Tad ir buvo užsimota jas išnaikinti, o jų žymesniuosius veikėjus nušalinti nuo visuomeninės veiklos. O dar gerokai seniau buvo ir tokių, kurie siūlė iš viso atsisakyti bet kokių organizacijų ir visiems susiburti į lietuviškas parapijas.

Tačiau laimei nė vienas šių planų neprigijo. Politinės ir pasaulėžiūrinės organizacijos ir išeivijoje išliko gyvos ir stiprios. O bendrai lietuvių išeivių politinei, kultūrinei ir šalpos veiklai organizuoti ir šiai veiklai vadovauti liko sukurtos ir iki šiol sėkmingai veikia kelios bendrinės organizacijos ir jų centrai (kažkodėl jiems prikergėme keistoką „veiksnių" vardą?). Tad geriausias planas buvo — daryti visas pastangas, kad šie centrai pasiskirstytų veiklos sritimis, jų ištikimai laikytųsi, viena kitai nekaišiotų pagalių į tempiamą vežimą ir, svarbiausia, nedvigubintų tų pačių darbų. Tačiau, deja, šis palyginti išbaigtas planas irgi liko iki šiol neįgyvendintas.

Tad noromis nenoromis turime skaitytis su šiandienine gyvenimo tikrove, kad kasdieniame išeivijos gyvenime tautos laisvinimo pastangas puoselės ir jos politinei veiklai vadovaus kelios organizacijos. Tad tuo atveju ir tautinės vienybės samprata įgauna visai kitokį pobūdį. Tautinės vienybės siekiai bus įgyvendinti darniu organizacijų bendradarbiavimu ir sutartine veikla.

Tiesa, šiam reikalui ir praeityje buvo šaukiamos „veiksnių konferencijos", daromi vadovybių pasitarimai ir priimami skambūs nutarimai ir sutarimai. O dar neperseniai visuomenė buvo nudžiuginta žinia, kad Washingtone susirinkę mūsų visuomeninio gyvenimo vadovai sutarė „veiksnių tarybą". Tik gaila, kad ši taryba sugriuvo net nepradėjus veikti. O sutartinės veiklos būtinybė nė kiek nesumažėjo. O sekant visus tragiškus įvykius Lietuvoje, ši vienybė savaime pasidarė dar daugiau būtina.

Tad šiuo metu jau nebegalime pasitenkinti smerkimu vieni kitų dėl visų nesantaikų. Galbūt būtų tiksliau pradėti viešai ryškinti šios nesantaikos priežastis. O suradus, bandyti bendromis jėgomis jas pašalinti.

Šios šalies lietuvių visuomeniniame gyvenime kažkaip savaime įsiteisino „prezidentinis režimas". Tiek VLIKo, tiek JAV LB-nės visuotiniu balsavimu išrinktos tarybos, tiek PLB-nės seimai išrinkti sugeba tik savo organizacijų pirmininkus. Jiems yra patikima grynai savo asmenišku sprendimu sudaryti valdybas. Pirmininko išrinkimu veik ir ribojasi šių parlamentarinio pobūdžio organų veikla. Visas organizacijos likimas atiduodamas vieno asmens valiai ir jo vieno sprendimams. Valdybos sudėties tvirtinimai yra tik tuščias ir bereikšmis formalumas.

Visas reikalas dar daugiau susiraizgo, kai tas pats asmuo ištisą eilę metų yra nuolat perrenkamas. Jis tuo atveju pasijaučia nepakeičiamu ir savaime į visą organizaciją pradeda žiūrėti, kaip į savo nuosavybę. Labai dažnu atveju tokių „prezidentų" ambicijos, pirmenybės siekimai ir asmeniški nesutarimai ir būna pagrindinės organizacijų sutartinės veiklos ir bendradarbiavimo kliūtys.

Pradžioje „prezidentinis režimas" buvo bėdos reikalas. Tuo metu mūsų organizacijų iždai buvo tušti ir nebuvo įmanoma apmokėti brangias valdybos narių kelionių ir viešbučių išlaidas. Tad teko pasistengti, kad visi valdybos nariai būtų iš artimos apylinkės. Tarybos balsų dauguma buvo nutariama vietovė ir tik iš tos vietovės buvo siūlomi kandidatai į valdybą. Taip išrinkta valdyba išsirinkdavo pirmininką ir kitus pareigūnus. Tačiau jau dabar tarybos pasitenkina vien išrinkdamos pirmininką, jam paveda sudaryti valdybą, turint vilčių, kad jis visus narius pasirinks iš savo apylinkėje gyvenančių asmenų.

Bet šiandien visa ši padėtis yra visai pasikeitusi. Mūsų aukotojų dosnumas per eilę metų praturtino visų mūsų bendrinių organizacijų iždus. Tad šiandien jau keliolikos tūkstantinių metinės išlaidos posėdžiams sušaukti nė kiek nebegąsdina nei tarybų, nei jų fondų. Ir todėl išrinktieji pirmininkai visai nebeboja kaip plačiai yra per visą šalį pasklidę jo valdybos nariai. Šiuo metu VLIKo valdybos nariai yra surinkti nuo Washintono iki Floridos. O PLB-nės valdybos nariai yra parinkti net iš kelių šio žemyno kontinentų.

Tad susidarius jau tokioms patogioms sąlygoms, „prezidentinis režimas" lieka tikrai mums visai nebereikalingas. Reikėtų sugrąžinti senąją tvarką. Visų valdybų sudėtys turėtų būti išrinktos ir vėliau jie patys išrinktų pirmininką ir kitus pareigūnus. Juk ir Nepriklausomos Lietuvos laikais ne tik mūsų visos visuomeninės organizacijos, bet ir kooperatyvų centrai buvo sudaromi šia tvarka.

Kanados, Australijos ir Pietų Amerikos bendruomenės ir kitos organizacijos sugeba laisvų rinkimų būdu sudaryti savo organizacijų vadovybes. Tad nejaugi Amerikos lietuviai dar nėra pakankamai susipratę, kad galėtų ne vieno asmens sprendimu, bet balsų dauguma išrinkti VLIKo, LB-nės ir PLB-nės valdybas?

Anksčiau taip pat atskiru nutarimu ar net statutu būdavo nutariamas valdybos narių skaičius. Tačiau šiuo metu nė vienos valdybos narių skaičius nebėra ribotas. Išrinktas pirmininkas yra laisvas į valdybą sukviesti kiek tik jis trokšta savo patikimų ir ištikimų draugų. O be to, metų bėgyje, valdyba yra dažnai papildoma naujais nariais. Ir tuo pačiu valdybos posėdžiai pasidaro dar brangesni.

Paskutiniame seime VLIKo pirmininkas pranešė, kad šiuo metu vieno valdybos posėdžio sukvietimas Tautos Fondui kainuoja apie 2000 dol. t.y. maždaug 25,000 dol. metams. O „Pasaulio Lietuvio" Nr. 5 skaitome kad PLB-nės valdybos „posėdžiai išlaidūs, todėl renkamės retai".

Nesinorėtų tikėti, kad tik pačiuose tolimiausiuose pakraščiuose yra įmanoma surasti tinkamai kvalifikuotus asmenis valdyboms sudaryti. Ir kad nebūtų įmanoma ir artimoje aplinkoje susirasti pakankamai tėvynainių, kurie prilygtų anųjų kvalifikacijoms.

Organizacijų kontrolės komisijos, be abejo, kasmet kruopščiai patikrina lėktuvų bilietų šakneles ir viešbučių sąskaitas. Aktuose įrašo, kad visos išlaidos yra pateisintos tinkamais dokumentais. Bet pats laikas būtų toms pačioms komisijoms ar kuriam kitam organui pasvarstyti, ar visos tos išlaidos buvo reikalingos. Ar tūkstančius mylių atkeliavę valdybų nariai tikrai pateisino padarytas išlaidas? Ar tikrai buvo reikalinga siųsti per Atlantą gausias kelių organizacijų delegacijas? Juk dabartinėje mūsų organizacijų santvarkoje ir tuos reikalus sprendžia vienas asmuo.

Daugelis politikų įpratę laikyti savaime aiškiu dalyku, kad tautos neturi būti laisvos, kol jos nebus pribrendusios laisve naudotis. Tas dėsnis panašus į aną senos pasakos kvailį, kuris buvo nusprendęs neiti į vandenį, kol nemokės plaukti.

Th. Macaulay

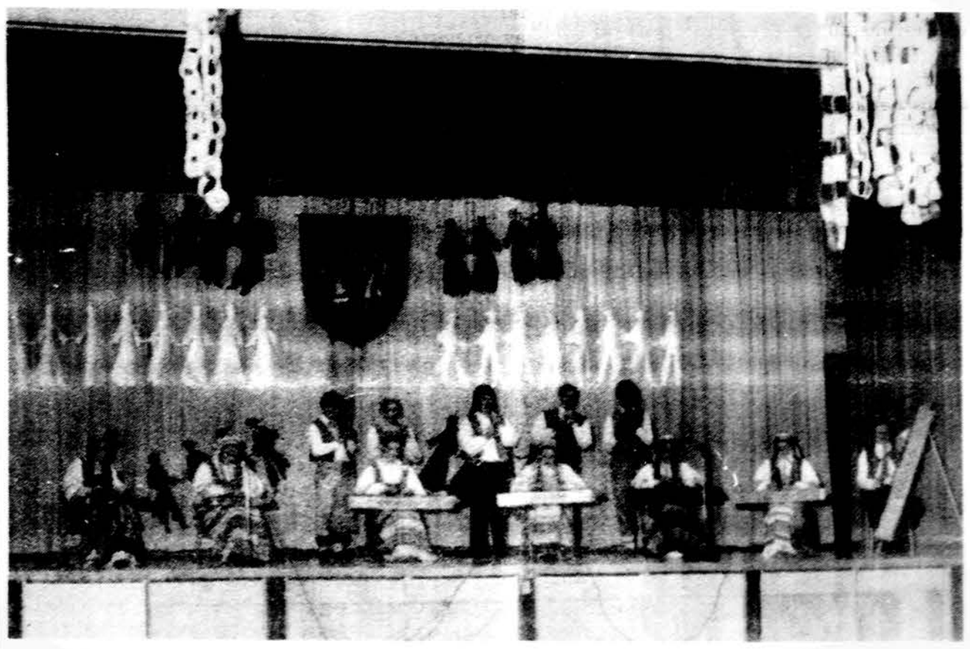

Toronto „Gintaro" ansamblio liaudies instrumentų orkestras.

KAI SIAUBAS ARTĖJO

KĘSTUTIS RADVILĖNAS

15

Taip besidairydami naujų veidų įėjome į kitą kambarį. Čia keli karininkai lošė pokeriuką, jų tarpe ir ltn. „Š". Puskarininkis priėjęs prie jo ir sako:

— Kas patį taip paaukštino?

Ltn. pakilo nuo stalo ir paėmęs psk. už parankės išsivedė per duris. Jiems pasikalbėjus, psk. sugrįžo prie manęs.

— Pasirodo esate pažįstami su mūsų leitenantu? — užklausiau.

— Lietuvos kariuomenėje, mano būryje atliko karinę prievolę. Išleidome į atsargą grandinio laipsniu. Prašė išlaikyti paslaptį.

— Gerą vadovybę turėjome, — pagalvojau.

Ačiū Dievui, kad neteko su tokiais kautyniu strategais sugrįžti į Lietuvą. Būtų visus sukišę po tanku vikšrais ir kulkosvaidžių ugnimi.

Tokie vadai gali staipytis ir didžiuotis blizgančiais munduro antpečiais tik prie savo tarpdurio fasado, bet nežaisti su laisvės idealų idėja. Ne antpečiuose glūdi talentas, bet asmenybėje. Po antpečiais gali būti tik profesija, kuriai būna pašvęsta daug studijų ir praktikos.

* * *

Iš Rytprūsių pabėgėlių masėj atsiradę Dancigo koridoriuje ir apgyvendinti toli nuo didmiesčių ir tolimo susisiekimo geležinkelių mazgų, pabėgėlių spūstis nejautėme; jie nukeliaudavo traukiniais, o mes vis vasarojome ir gėrėjomės ilga bobų vasara. Rudens saulutė dar šiltai kaitino ir voratinkliai draikėsi be vėjo. Vieną popietę mūsų maisto tiekėjas vokietis, jaun. psk. Reschke, parvežė iš Bromberg maistą ir netikėtą naujieną, kad apie 1000 lietuvių ūkininkų kolona važiuoja iš Bromberg į Schneidemuehl ir apie saulėleidį privažiuos Schlossberg.

Nujausdami miestelio burmistro palankumą mums, paprašėme, kad leistų miestelyje pernakvoti ir aprūpinti pravažiuojančius tautiečius nakvynėmis. Jis mielai sutiko ir pavedė mums pereiti gyventojus ir suregistruoti, kuris ir kiek pakeleivių galės apnakvydinti. Mums paskirtas uždavinys buvo atliktas pavyzdingai.

Vietos lenkai jau buvo spėję sužinoti, kad mes nesame jų egzekutoriai, todėl į mus jau neskersakiavo. Tuo dar daugiau tapome artimesni vietos gyventojų opinijai.

Kai apnakvydinimo reikalai buvo sutvarkyti, visa mokykla pasiruošė žygiui — pasitikti atvažiuojančius. Tuo laiku jau buvom apmundiruoti naujomis uniformomis ir mirtį nešančiais automatais. Susirikiavę, žygio tvarka, patraukėme atvykstančios kolonos kryptimi. Neilgai trukus priartėjo vežimų vilkstinė. Ratai buvo pakrauti su kaupu. Prie kai kurių vežimų buvo pririšta karvė, arba atsarginis arklys. Šeimos sėdėjo prie ūkiškų gėrybių, kuriomis paskutinę minutę suspėjo apsirūpinti. Tai jų išlieto prakaito ir pūslėtų rankų vaisius pasiimtas išvykstant į nežinią, o likusiuose ūkiuose jau tuština aruodus antru kartu sugrįžę „išlaisvintojai". Kolonos sudėtyje buvo senų, jaunų, paauglių ir kūdikių ant motinų rankų. Visi sužiuro į mus.

— Vokiečiai eina!

— Kiek daug ir kokie žvalūs!

Tokie spėliojimai girdėjosi... O mes neišsiduodam — žygiuojam pirmyn. Pagaliau vienas iš mūsų nebalsiai sukomandavo:

— Vyrai! Dainą! Trys — keturi!

Ir visi kaip vienas užtraukėme:

Vėliavos iškeltos plakas,
renkas vyrai žygis bus,
už kalnų karalių takas,
Vilnius vėl priglaus pulkus.

Staiga pasigirdo moteriškas balsas:

— Vajėzau, lietuviai!

Subruzdo vilkstinė. Jų veidus apgaubė nuostaba. Vežimai pradėjo sustoti. Mes, baigę dainos punktelį, sustojome ir išsivaikščiojome prie vežimų. Įvyko jaudinantis, abiem pusėm netikėtas susipažinimas...

Kol paskutinieji kolonos vežimai pasiekė Schlossberg, pradėjo temti. Mes stengėmės nurodinėti kuriuose namuose ir kiek asmenų buvo žadėję apnakvydinti, bet mažai tokių suinteresuotų atsirado — tik moterys su mažais vaikais. Kiti per tolimą ir ilgą kelionę iš Tėvynės jau buvo prie čigoniško gyvenimo pripratę ir patyrę, kad daug saugiau ir praktiškiau pasilikti prie savo numylėtų arklių ir vežmos. Lietuviai buvo praktiški žmonės: ką išmoko kariuomenėje ar skautų stovyklose, tą prisitaikė ir vargingame klajoklio kelyje. Iš antklodžių statė palapines ir pasirūpinę malkų susikūrė ugnį. Čia kepė, virė, čirškino, anekdotus rietė ir pypkes rūkė.

Mūsų vyrams buvo nemigo naktis. Kiek suspėjo, lankė savus tautiečius; bandė susirast savos apylinkės ar bent ją žinančius asmenis. Ūkininkai vaišinosi neaplenkdami ir mus. Atrodė, kad čia buvo susirinkę artimiausi giminės, seniai atsiskyrę šeimos nariai, netikėtai vėl susibūrę tai trumpai nakčiai — kiek kalbų visiems atsirado!

(Bus daugiau)

KELIAS Į NEPRIKLAUSOMYBĘ SOVIETŲ OKUPACIJOS METU

ALGIMANTAS LIEKIS

Kai baigiantis septintajam pasaulio lietuvių mokslo ir kūrybos simpoziumui Kaune, Vytauto Didžiojo universitete, buvo giedamas Lietuvos himnas, daugelio akyse buvo matyti ašaros; tai buvo džiaugsmo ašaros, kad skamba vėl V. Kudirkos žodžiai „Lietuva, Tėvyne mūsų...", kad mes vėl savo, tėvų ir protėvių žemėje kartu. O kuomet kartu, kuomet savo delne jauti kito delną, tuomet jautiesi ir kur kas stipresnis, ne mažos, o tik didelės Lietuvos dalele. Tokį jausmą tikriausiai daugelis mūsų patyrė ir tą sausio 13 naktį Vilniuje, prie Televizijos bokšto, kuomet stovėjome irgi susiėmę rankomis prieš atšliaužiančius tankus, šaudant sovietiniams desantininkams, jiems daužant mus beginklius, automatų buožėmis, metaliniais strypais. Tačiau žmonės nenustojo giedoję „Lietuva, Tėvyne mūsų...", skandavę – „Lietuva, bus laisva!" Ir šiandien jaučiu greta pakirsto kulkų nepažįstamo jaunuolio vėstantį delną, girdžiu jo paskutinį žodį: „Lietuva..." Tarp stovėjusių tą naktį, tarp žuvusių iš išlikusių, tarp anksčiau ir vėliau saugojusių ir gynusių Nepriklausomos Lietuvos parlamento, Spaudos rūmus buvo įvairiausi žmonės, priklausę ir priklausantys įvairioms partijoms, tačiau tuomet visus mus jungė Nepriklausomos Lietuvos idealas, jungė suvokimas, kad esame viename svarbiausių jos gynybos barų, kaip tikriausiai tejungė ir tuos, kurie kovojo Lietuvos Nepriklausomybės karuose 1918-1920 m.

Pirmieji, vėl kruvinieji išbandymai praėjus daugiau kaip trims dešimtmečiams po lietuvių partizanų ginkluotų kovų, patvirtino, kad lietuvių tauta, nors ir tuomet pralaimėjo bet išliko nenugalėta, nepalaužta. O juk sovietinė okupacija, skirtingai nuo daugelio kitų istorijoje žinomų, buvo totalinė – siekta pavergti ne tik fiziškai, bet ir dvasiškai. Fiziškai buvome nugalėti – per daug nelygios buvo jėgos; per daug buvo abejingas mūsų likimui ir demokratinis pasulis. Bet dvasiškai išlikome. Nors buvo ir nelengva. Nemažai kam reikėjo eiti kompromisan su savo sąžine ir įsitikinimais, prisiimti sau svetimą vaidmenį.

Taip, šiandieną galima daug ką už tai peikti. Tačiau ar tuomet kas pasiūlė kitą kelią? Pralaimėjus ginkluotą kovą, buvo galima tęsti tik pasyvų pasipriešinimą. Ginkluota kova nesutrikdė okupantų ir kolaborantų – jie buvo skiriami į svarbiausius postus; nieko nereiškė nuožmiam okupantui išblaškyti ir visus lietuvius po Azijos platybes. Ar dėl to šiandieną būtų lengviau? Žinoma, daug kas ėmė bendradarbiauti su okupantais ir grynai dėl egoistiškų tikslų, nemažai kas ir patikėjo jo propagandiniais triukais, bet didžioji dalis tik dėl to, kad tai bebuvo vienintelė galimybė išreikšti save, prisidėti prie Lietuvos. Tai iš dalies atspindi ir komunistų partijos raida Lietuvoje: pirmąjį pokario dešimtmetį buvusi nuožmiu okupaciniu įnagiu, ji pamažu pradėjo įgauti „žmoniškesnį" veidą, kai kuriais atvejais atliko savotiško amortizuojančio buferio vaidmenį tarp „stipraus centro" – Maskvos ir Lietuvos, jos žmonių siekių, kol pagaliau 1989 m. reorganizavosi į savarankišką Lietuvos Komunistų partiją, pasiskelbusią tikslu atkurti nepriklausomą, demokratinę Lietuvos valstybę. (Kad savarankiška LKP netapo Lietuvos nepriklausomybės tikra gynėja ir stiprintoja – tai, pirmiausia, kad jos lyderiai taip ir nesugebėjo galutinai atsikratyti bolševikinių dogmų ir idėjų, nors pats reorganizavimas atliko teigiamą vaidmenį, einant Lietuvai į nepriklausomybę – paliežavo kuriam laikui Maskvos pastangas sustabdyti tą procesą, davė impulsą griauti TSKP ir visoje SSSR ir kt.). Partijos „žmogiškėjimas" sutapo su jos „lietuvėjimu": jei 1947 m. tarp komunistų Lietuvoje lietuviai tesudarė 18%, 1950 m. – 27%, 1956 m. – 50%, tai 1985 m. – 70.2%; kas antras trečias lietuvis mokytojas, inžinierius, architektas, mokslininkas formaliai jau buvo komunistu.

Daugiau kaip pusę sąjūdiečių sudarė esantys ar buvę komunistai, vėliau išrinkti ar paskirti į daugelį svarbiausių dabartinės Nepriklausomos Lietuvos valstybės postų. Ir tai suprantama dar ir dėl to, nes komunistų partija buvo vienintelė partija, tik kuriai priklausantys galėjo tikėtis užimti vieną ar kitą vadovaujantį postą, greičiau pelnyti net mokslinius laipsnius ir titulus; nėra nė vieno ir šiandieninėje Lietuvoje mokslininko, žymesnio specialisto, baigusio aukštąjį mokslą, kuris nebūtų išlaikęs marksistinės filosofijos ar mokslino komunizmo kandidatinio minimumo ar valstybinio egzamino, tame tarpe ir dabartinis Aukščiausiosios tarybos pirmininkas ir Saugumo departamento direktorius ir t.t. Tad jei vadovautis davatkiška logika, Lietuvoje nėra nė vieno specialisto, mokyto žmogaus, kuris nebūtų ėjęs kompromisan su sovietine – bolševikine okupantų valdžia.

Žinoma, taip samprotaujant, galima būtų apkaltinti kiekvieną ir dėl to, kad buvo įsigalėjęs Stalinas, Hitleris, saugumiečiai ar esesininkai. Tačiau jei rimtai, kiekvienam aišku, kad be kompromiso retai kam pasiseka gyvenimą nugyventi; kompromisas buvo būtinas, kaip vienintelė sąlyga išlikti ir dar prisidėti prie Lietuvos.

Žinoma, tuo nenoriu sumenkinti nuopelnus tų šimtų mūsų tautos drąsuolių, kurie ir po partizaninės kovos pralaimėjimo rinkosi verčiau kalėjimus ar tremtį, negu kompromisą. Garbė jiems. Tačiau jei visa tauta būtų pasirinkusi atviros kovos kelią, vargiai ar bebūtų buvę kam bepasirašyti ir ant Nepriklausomybės atstatymo akto. Garbinga įveikti priešą mūšio lauke, bet nemažiau garbinga įveikti ir taikiu būdu, pasinaudoti juo, priversti tarnauti savo Tėvynei, tautos interesams, pakirsti jo ne tik fizines jėgas, bet ir ideologiją, politiką.

Beveik 10 metų partizaninė kova daugelį įtikino, kad ginklu pergalės nebus pasiekta. Tad buvo svarbu išlaikyti nors lietuvybės dvasią, nepriklausomos Lietuvos atkūrimo idealą, tikėjimą, juo buvo svarbu pakelti tautos kultūrą – tik aukšta kultūra galėjo garantuoti išlikimą slavų jūroje. Ir tuomet buvo ypač svarbus išeivijos palaikymas, nors kai kurie iš jos manė, kad palaikydami ryšius su tautiečiais už „geležinės uždangos", jie tarsi palaiko ir sovietinį režimą. Tačiau juk laisvės ir Nepriklausomybės niekas niekam nedovanoja, jos iškovojamos. Kad verti jų įrodoma tik kova ir atkakliu darbu. Šiandieną mums kur kas sunkiau negu, sakysime, 1918-1919 m. Beveik per 50 m. sovietai kūrė tik „vieningo liaudies ūkio sistemą", tokią sistemą, kad respublika savarankiškai, be kitų „brolišku respublikų paramos" visai negalėtų egzistuoti. Taip pat daug kas buvo deformuota ir moksle, technikoje.

Beje, mokslas buvo ypač nuvertintas, paverstas „pagalbinės veiklos" sritimi, partokratinės nomenklatūros įnagiu. Daugelio mokslų sričių tyrimai buvo griežtai reglamentuoti. O ypač visuomenės moksluose. Pavyzdžiui, 1946 m. rugsėjo 9 d. Mokslų Akademijos visuotiniame susirinkime akad. J. Žiugžda perskaitė instrukciją, suderintą su bolševikų vadais M. Suslovu ir A. Sniečkumi, kaip istorikai turi vertinti atskirus Lietuvos įvykius ar reiškinius: parodyti tik teigiamą didžiosios rusų tautos poveikį Lietuvai, tik amžiną lietuvių siekimą susijungti į vieną valstybę su rusais, kaip pirmą teigiamą tokio susijungimo pavyzdį parodyti XVIII a. Lietuvos įjungimą imperijon; pareikalauta atskleisti didžiųjų Lietuvos kunigaikščių grobikiškus kėslus, nes jie neskubėję atiduoti Maskvai slaviškųjų žemių; pareikalauta naujai traktuoti ir XIX a. antrosios pusės lietuvių tautos atgimimą – tai, girdi buvęs socialinio pobūdžio judėjimas, kilęs rusų revoliucionierių įtakoje; pagaliau ir 1940 m. vasarą buvusi ne Lietuvos okupacija, o tik lietuvių liaudies daugiametės revoliucinės kovos rezultatas – buvusi atkurta Tarybų valdžia ir t.t.

Tačiau nežiūrint šių nurodymų absurdiškumo, istorikai privalėjo jų šventai laikytis visais okupaciniais metais – nebuvo viešai išspausdinto nė vieno darbo, neapginta nė vienos disertacijos, kurių koncepcijos savo esme nebūtų sutapusios su minėtoje instrukcijoje nurodytomis koncepcijomis. Tai akylai sekė ne tik cenzūra, bet LKP CK ir žemesni jo padaliniai, mokslo tarybų nariai, saugumiečiai ir t.t. Ir visiems buvo aišku, ką viešai galima skelbti, o ką ne; visi, bent jau istorikai, žinojo, kad, pavyzdžiui, 1940 m. vasarą nebuvo jokios liaudies revoliucijos, o buvo tik aneksija ir okupacija, nors iš tribūnų ir spaudoje apie tai ir tylėjo, jeigu norėjo toliau dirbti, santykinai ramiau gyventi. Ir tai buvo būdinga ne tik istorijoje, filosofijoje, filologijos moksluose, bet ir tokiuose kaip technikos. Vos ne iki 1960 m. niekas netikėjo, nors ir viešai kalbėjo, kad tarybinė technika moraliai nesensanti. Kaip gi kitaip, juk niekas negalėjo viešai suabejoti, o turėjo ir skelbti, kad TSRS – pažangiausia pasaulio šalis, kuriai vadovauja žmonijos avangardas – komunistų partija! O priminimas, kad kažko gero yra ir Vakaruose, buvo vos ne valstybiniu nusikaltimu, geriausiu atveju „keliaklupsčiavimu".

Jį minėtasis J. Žiugžda 1948 m. sausio 12 d. MA Visuotinio susirinkimo sesijoje taip aiškino: „Kiekvienas tikras tarybinis pilietis turi didžiuotis ir didžiuojasi savo didžiąja tarybine tėvyne, didžiuojasi savo tėvynės pasiekimais, partijos ir draugo Stalino išmintingu vadovavimu... Ir kai susiduriame su tokiais faktais, kai atskiri inteligentijos atstovai neįvertina Tarybų Sąjungos didybės, jos reikšmės, jos kultūros pranašumo prieš bet kokią kitą buržuazinę kultūrą, tarybinės santvarkos pranašumo prieš bet kokią buržuazinę santvarką, nepripažįsta priešakinių tarybinį mokslą, ypač rusų mokslo ir klaidingai ieško savo darbui atramos ten, kur nėra jokios pažangos – buržuazinės dekadentiškos pūvančios kultūros pasireiškimuose – tai mes teisingai ir vadiname keliaklupsčiavimu buržuazinei „kultūrai, vergijai".

Taip „keliaklupsčiavimu" nekartą buvo apkaltinti nemaža dalis lietuvių mokslininkų, inžinierių, architektų jau vien už paminėjimą savo darbuose Vakarų autorių. Esant tokiam ir visapusiškam dvasiniam spaudimui, sunku buvo žmogui išlikti pačiu savimi. Nelengva buvo išlaikyti nacionalinėmis ir mokslo bei mokymo įstaigas. Bet buvo išlaikytos. Pavyzdžiui, Lietuvos Mokslų Akademijoje lietuviai visą laiką sudarė 85-92%. Buvęs jos ilgametis prezidentas akad. J. Matulis ne kartą yra pasakojęs, kaip iš jo TSKP CK ar LKP CK reikalaudavo, kad į MA priimtų daugiau rusų, rašytų mokslo darbus rusiškai. Gerai, atsakydavo prezidentas, atsiųskite mums mokslų daktarų... Tačiau aukštos kvalifikacijos mokslininkų trūkdavo ir Maskvai. O kai atsirasdavo koks kandidatas, tuomet padėkodavo, kad, girdi, jau nebereikia... Nemaža dalis lietuvių inteligentų buvo įsisavinę paprastą išminti, kartą išsakytą istoriko Stasio Matulaičio: kai esi uždarytas vienoje palatoje su bepročiais, daugeliu atvejų turi elgtis taip, kaip jie nori...

(Bus daugiau)

Kauno Technologijos universiteto choras atlieka programą septintame Mokslo ir kūrybos simpoziume Kaune.

ŠALPA IR LIGONINĖS

Illinois valstijos šalpa ligoninėms tikrumoje teapmoka apie 53% faktinų išlaidų, dėl to kai kurios ligoninės turi finansinių sunkumų ir net bankrutuoja, kai reikia gydyti neturtinguosius, nesusilaukiant išlaidų grąžinimo.

300,000 PARKO VAIŠĖSE

Chicagos Grant parke 8 dienas vykęs pasivaišinimas baigėsi liepos 4 d. Šią paskutinę dieną suplaukė net per 300,000 žmonių. Daugelį čia sutraukė koncertas parke ir milžiniška gausa fejerverkų.

ŽYDAI NAUJAKURIAI

(Atkelta iš 2 psl.)

venimui. Apie 5 tūkst. pasuko į kultūrinį Karmel miestą, tad ir jo gyventojų skaičius tuoj pat pašoko iki 30 tūkst. Tuo pasinaudojo namų savininkai, pakeldami nuomas. Apie 100 gydytojų mėgino tame mieste pradėti naują gyvenimą. Tačiau kova už būvį matoma kiekviename žingsnyje. Panaši padėtis su inžinieriais. Daugiau 130 reikėjo perkelti į mokyklą, naujai apmokyti pvz. prie skaitytuvų. Deja, darbą rado tik 30 asmenų.

CLASSIFIED GUIDE

REAL ESTATE

GREIT PARDUODA

RE/MAX REALTORS
(312) 586-5959
(708) 425-7161

RIMAS L. STANKUS

- Perkant ar Parduodant
- Greitas ir Sąžiningas Patarnavimas
- MLS. Kompiuterių ir FAX pagalba
- Nuosavybių įkainavimas veltui
- Perkame ir Parduodame Namus,
- Apartmentus ir Žemę.
- Pensininkams Nuolaida.

DAYTONA BEACH, FL
Sav. parduoda 3 mieg. 2 garažų moderniška namą. 1 bl. iki Atlanto! Skambinti nuo 10 v.r. iki 5 v. p.p.
Tel. 312-847-2226

FOR RENT

Išnuomojamas 5 kamb., 2 mieg. butas ramiame 4 butų pastate; su šiluma; arti gero susisiekimo; 64 St. & California Ave.
Skambinti: 708-361-1171

MISCELLANEOUS

A VILIMAS MOVING
Tel. 376-1882 ar 376-5996

10%—20%—30% pigiau mokėsit už apdraudą nuo ugnies ir automobilio pas mus.
FRANK ZAPOLIS
3208½ West 95th Stret
Tel. — (708) 424-8654
(312) 581-8654

ELEKTROS ĮVEDIMAI — PATAISYMA.
Turiu Chicagos miesto leidimą. Dirbu ir užmiesty. Dirbu greitai, garantuotai ir sąžiningai.
312-779-3313
KLAUDIJUS PUMPUTIS

Jeigu ruošiatės aplankyti Lietuvą ir norite ten jaustis, kaip savo namuose, jūsų paslaugoms Kauno centre išnuomojamas gerai įrengtas, jaukus trijų miegamųjų butas. Kaina — pagal susitarimą (žymiai pigiau, kaip viešbutyje). Teikiamos ir transporto paslaugos. Skambinti: Los Angeles (213) 394-2776.

REAL ESTATE

BELL-BACE REALTORS
J. BACEVICIUS
6529 S. Kedzie Ave.,
Chicago, IL 60629
(312) 778-2233
INCOME TAX — INSURANCE

- Namų pirkimas ir pardavimas
- MLS kompiuterių ir FAX pagalba
- Veltui namų įvertinimas
- Greitas ir sąžiningas patarnavimas
- Visi agentai kalba lietuviškai
- Nuolaida pensininkams

MLS
ŠIMAITIS REALTY
Viktoras Šimaitis, Realtor
Irena Blinstrubienė,
Realtor Assoc.
Nuosavybių pardavimas. Income Tax.
5953 S. Kedzie Ave.
Tel. 436-7878

HELP WANTED

MAINTENANCE OPPORTUNITIES
We are seeking individuals in the following areas:

MAINTENANCE ELECTRICIANS
Rate; $10.70-$12.20/Hour
Candidates must have minimum 2 year formal education in electrical fundamentals with 4 years experience troubleshooting and repairing industrial controls and AC overhead cranes. Experience with SCR drives is a plus

MAINTENANCE MECHANICS
Rate: $10.70-$12.20/Hour
4 years experience in heavy industrial environment with working knowledge of overhead cranes up to 40 tons. Should also have knowledge of hydraulics and pneumatics.

MUST BE ABLE TO WORK ALL SHIFTS

We offer complete fringe benefit program. Please send resume to:
Personnel Department

UNION TANK CAR CO.
300 West 151st St.
East Chicago, Indiana 46312
(No Phone Calls Please)
equal opportunity employer m/f
Applicant mus be able to speak English

KAIP PASILIKTI JAV, jei Lietuvoje siaučia teroras? Politinio prieglobsčio suteikimas leidimai dirbti JAV, vedybos su JAV piliečiais, darbo certifikatai. Pagalba įsidarbinant Chicagoje. Informacija lietuvių kalba $8.95. Čekį ar money order siųsti: MARTIN ADVISERS, P.O. Box 42845, Chicago, IL 60642. Prašoma nurodyti savo adresą. Pristatymas iki trijų savaičių.

THE ART OF VIKTORAS PETRAVIČIUS

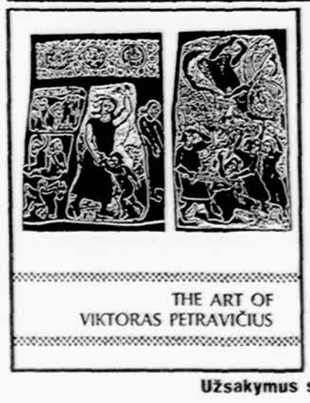

THE ART OF VIKTORAS PETRAVIČIUS

— Monografijos pirmas tomas, angliškai ir lietuviškai. Sudarė Algimantas Kezys. Knyga apima šio dailininko ankstyvąją kūrybą, pradedant nuo jo studijų metų Paryžiuje iki 1949 m., kada jis su šeima gyveno DP stovyklose. Vokietijoje. Išleido „Galerija" ir „Amerikos Lietuvių Bibliotekos leidykla". Kietais viršeliais, su aplanku, 232 psl. Verta turėti sau ir padovanoti kitam, ypač kitataučiui. Gaunama „Drauge," kaina su persiuntimu 27 dol. Illinois gyventojai dar prideda 2 dol. valstijos mokesččio.

Užsakymus siųsti: DRAUGAS
4545 W. 63rd St.
Chicago, IL 60629

„ATLAIDAI — Lithuanian Pilgrimages" — Loyolos Universiteto leidyklos išleista Romo Požerskio fotografijų knyga apie atlaidus ok. Lietuvoje. Knygai įžangas parašė Mykolas Drunga, Česlovas Grincevičius, Laima Skeivienė ir Algimantas Kezys. Išleista dviem kalbom — angliškai ir lietuviškai. Verta turėti sau ir padovanoti kitam, ypač svetimtaučiui. Gaunama „Drauge", kaina su persiuntimu 27 dol. Illinois gyventojai dar prideda 2 dol. valstijos mokesčio.
Užsakymus siųsti:
DRAUGAS
4545 W. 63rd St.
Chicago, IL 60629

KULTŪRA IR ŠVIETIMAS

Pokalbis su Lietuvos ministerio pavaduotoju Aurimu Juozaičiu

RAIMONDA RUKŠIENĖ

— Kadangi jūsų kelionė po Šiaurės Ameriką jau eina į pabaigą, gal galėtumėte apžvelgti šią kelionę ir papasakoti, kaip ji prasidėjo ir kaip ji vyko.

— Mus pakvietė Art DeFehr fundacija atvykti į Kanadą ir susipažinti su jų švietimo sistema, pradedant pačiais elementariausiais švietimo klausimais nuo vaikų darželių iki kolegijų. Pagrindinis kelionės akcentas — krikščioniškos kolegijos, nors, kita vertus, mums buvo sudarytos sąlygos susipažinti ir su valstybinėmis kolegijomis. Ir tiesą pasakius, tas vaizdas, kokį mes turėjome prieš išvažiuodami, nėra toks pat, kokį mes parsivežam grįždami į Lietuvą. Mano supratimu, toks modelis, koks yra taikomas čia Amerikoje arba Kanadoje,yra ne visai priimtinas mums, nes tai pernelyg toli nuo mūsų kultūrinių tradicijų.

Austrijos, Norvegijos švietimo sistemomis, gana gerą informaciją turime apie prancūzišką švietimo modelį. Nors šitie modeliai yra artimesni mums negu Šiaurės Amerikos, ypatingai austriškas ir norvegiškas, bet vistiek, kadangi turime visai kitokią istorinę patirtį, turėtume sukurti savąjį modelį.

— Įdomu, ar yra Lietuvoje jau veikiančių privačių mokyklų? Ar yra skatinamas privačių mokyklų švietimo institucijų steigimas?

— Taip. Lietuvoje yra numatomas privačių institucijų tinklas. Mes maksimaliai sudarysime sąlygas joms veikti. O tuo tarpu Lietuvoje veikia viena privati mokykla prie Vilniaus Moksleivių rūmų. Nors ji yra tik santykinai privati, nes veikia privačios iniciatyvos dėka.

Lietuvos švietimo viceministeris Aurimas Juozaitis, Ypatingos pedagogikos direktoriaus pavaduotoja Carol Keating ir APPLE direktorė Jūratė Krokytė-Stirbienė.

— Gal galėtumėte šiek tiek smulkiau apibūdinti tą tradicijų skirtumą, kuris diktuoja ir švietimo sistemos modelio skirtumą.

— Šiaurės Amerikos kultūrinė tradicija nėra natūraliai išaugusi, o yra atsineštoji. Tuo tarpu Lietuvoje kultūrinė tradicija, galima sakyti, paveldimoji. Todėl šia prasme mums Šiaurės Amerikos modeliai gali būti taikytini tik su didelėmis išlygomis ir labai gerai pasvėrus, kad mums tiktų.

— Tai turbūt naudinga buvo susipažinti su Šiaurės Amerikos švietimo sistema ir pamatyti ne tik tai, kas būtų taikytina Lietuvos švietimui, bet ir taip pat įsitikinti, kad kai kurie Šiaurės Amerikos švietimo sistemos bruožai yra visai nepriimtini Lietuvos švietime.

— Be abejo. Netiktų Lietuvai pirmiausia tai, kad čia kolegijos yra labai uždaros. O Lietuvoje, kuriant tą vadinamą atviros visuomenės modelį, norėtųsi švietimo institucijas ateityje matyti atviresnes ir tolerantingesnes. Lietuvoje yra labai gilios tolerancijos tradicijos, tiek kultūriškai, tiek istoriškai. Ši tolerancija yra mūsų viena didžiausių vertybių ir mes ją turime išsaugoti.

— Iš šių Jūsų išsakytų minčių drąsiai galiu daryti išvadą, kad Lietuvos švietimas bus kuriamas, išeinant iš tautos kultūros ir istorijos, o netaikant kažkokį jau sukurtą, kitoje šalyje veikiantį konkretų modelį.

— Taip, Be jokios abejonės. Mes esame gerai susipažinę su fundacijos ir organizacijos, kurias mes aplankėme, rems tiktai nevalstybines institucijas, ir čia savaime suprantamas dalykas. Pagalba Lietuvos mokyklai yra įmanoma per Lietuvos valstybines institucijas, kurios už respublikos ribų eitų per nevalstybines institucijas. Todėl mums yra labai džiugu, kad mes turime čia A.P.P.L.E. organizaciją, per kurią mes galėsime palaikyti ryšį su tomis institucijomis.

— Žinau, kad bebūnant čia Amerikoje, galutinai aptarėte su A.P.P.L.E. šią vasarą rengiamus Mokytojų kvalifikacijos kėlimo kursus Lietuvoje. Kaip Jums atrodo šie kursai, kokią jie naudą atneš, kaip ateityje norėtumėte matyti tokius kursus?

— Pradėsiu nuo klausimo pabaigos. Ateityje norėtųsi, kad tokie kursai vyktų reguliariai. Švietimo reformos reikalai Lietuvoje juda gana lėtai dėl kelių priežasčių. Pirma priežastis yra tai, kad mes stokojame žmonių, realiai dirbančių reformai. Antra priežastis tai, kad nemažai mokytojų gana skeptiškai žiūri į radikalias reformas. Turbūt čia natūralus dalykas, nes kiekvienas pedagogas yra daugiau konservatorius negu novatorius, ir mūsų mokytojai stengiasi išsaugoti šią pedagoginę filosofiją, vengdami radikalių pertvarkų.

— Ar nėra truputį „neramu", kad atvežti į Lietuvą A.P.P.L.E. kursai su naujom paskaitom, naujom temom, kurios niekada nebuvo pristatytos ne tik mokiniams, bet ir mokytojams, nebus truputį per „revoliucionieriškos" Lietuvos mokytojams?

— Turbūt kai kurios idėjos Lietuvos mokytojams gali pasirodyti per daug novatoriškos, bet tai ir yra labai gerai. Lietuvos mokytojai supras, kad tokios naujovės, kurios užsienio šalyse yra jau praktiškai „prigijusios", gali atnešti teigiamas permainas ir į Lietuvos švietimą. Negaliu per anksti prognozuoti, kokia bus šių kursų patirtis, bet, mano supratimu, ji bus vertinga. Galiu net sakyti su patosu, kad tai yra istoriniai kursai, nes tai pirmieji kursai, kuriuos atveža išeivija ir pedagogai, kurie yra net nelietuviškos kilmės. Šie pedagogai pristatys tokius dalykus, kurie rūpi jiems, ir norėtųsi, kad rūpėtų ar bent domintų Lietuvos pedagogus.

— Kadangi šie kursai jau yra gana seniai planuojami ir Lietuvoje jau yra apie juos skelbiama, įdomu koks yra mokytojų susidomėjimas jais?

— Susidomėjimas yra didelis. Mes norime sudaryti tokį sąrašą pedagogų, kurie būtų tolygiai pasklidę po Lietuvą ir informacija pasiektų kuo platesnį mokytojų ratą.

— Šalia šių kursų, kurie įvyks šią vasarą ir tikime, kad jie bus sėkmingi, ar turite kokių pasiūlymų ateičiai A.P.P.L.E. darbams?

— Turiu. Pats svarbiausias A.P.P.L.E. darbas yra suvesti Lietuvos švietimo institucijas į gerus kontaktus su JAV švietimo institucijomis, organizacijomis, fundacijomis. Parūpinti specialistus, kurie atvažiuotų į Lietuvą skaityti paskaitas, parūpinti stipendijas arba stipendiatų vietas atskiriems specialistams pasitobulinti Amerikoje. Apskritai, iš Vakarų mes laukiame labai rimtos informacinės paramos. Ir visi šie įvykę susitikimai su įvairiomis švietimo institucijomis, kuriuos A.P.P.L.E. surengė, bus tų mums labai reikalingų kontaktų pradžia. A.P.P.L.E. yra ta organizacija, kurios mes norėtume, kad pristatytų lietuviškas institucijas amerikietiškoms institucijoms ir ateityje galbūt šie kontaktai, prasidėję per A.P.P.L.E. kaip nevalstybinę organizaciją, išaugs į valstybinius kontaktus.

Amerikos Mokytojų sąjungos tarptautinio skyriaus vedėjas Eric Chenoweck (kairėje) ir Lietuvos švietimo ministerio pavaduotojas Aurimas Juozaitis.

— Kadangi Lietuvos mokyklos reforma jau vyksta kelinti metai, gal galėtumėte papasakoti, kaip ji prasidėjo ir trumpai apžvelgti, kokie pakeitimai jau įvykdyti.

— 1987 metų gruodžio mėnesį buvo paskelbta tautinės mokyklos koncepcija, kuri buvo labai entuziastingai priimta. Jos autorės yra dvi pedagogės — Meilė Lukšienė, pedagogikos mokslų kandidatė, ir jau mirusi Laima Tupikienė, buvusi pedagogikos mokslų kandidatė. Ši koncepcija buvo rezistencinio pobūdžio, tai yra mokyklos kūrimas tuometinėmis akivaizdžios okupacijos sąlygomis. Ji prasidėjo dar prieš Sąjūdžio atsiradimą. Tada Lietuvoje kilo didelės diskusijos apie tai, kaip mes per mokyklą įtvirtinsime save kaip tauta. Pradžioje tai ir buvo pagrindinis reformos akcentas. Vėliau jau 1988 metų pabaigoje ėmė atsirasti kitas motyvas: kaip mes, išlikę kaip tauta, turime įsitvirtinti kaip valstybė, kaip subrendusi tauta. Tokiu būdu atsirado nauja dimencija. Po 1990 metų pavasario, kada Lietuva paskelbė, kad ji, kaip tauta yra gyva ir siekia savo valstybingumo, mes turime numatyti, kaip tai realiai įgyvendinti. Čia svarbų vaidmenį atliks naujoji Lietuvos mokykla. Iškilo būtinybė racionalizuoti mokyklos koncepcijos nuostatus ir įgyvendinti naują mokyklos modelį. Lietuvos mokykla turi būti ta institucija, kurios pagalba bus kuriama atvira, demokratinė, laisva visuomenė. Tokia mokykla galima tiktai tokiu atveju, jeigu mes turėsime modelį, artimą demokratinių valstybių mokykloms kitose Europos šalyse. Dėlto mes „dairomės" į vakarus, ypač į kultūriškai ir istoriškai mums artimesnes valstybes, orientuojantis į geriausius pavyzdžius.

— Kas yra jau atlikta, dirbant šia linkme ir kokie artimiausi uždaviniai?

— Mes jau nebeturime anksčiau egzistavusio ideologizuoto turinio Lietuvos mokyklose. Yra „išvalyti" istorijos vadovėliai, išleista nemažai naujų istorijos vadovėlių. Parašyti papildymai geografijos, lietuvių kalbos ir literatūros vadovėliams. Tačiau kol kas mes turime vadinamą „palopytą" mokyklos turinį, kuriame jau nėra tų visų „negražių" dalykų, kurie iki šiol egzistavo. Tačiau tas turinys yra dar gana mozaikiškas savo struktūroje.

Šiuo metu yra vykdomas antrasis reformos etapas, sukurti interdisciplinarinius ryšius. Tai reiškia, kad naujos temos pristatymas vienoje disciplinoje būtų vaizdiniai apibūdinamas ir kitose disciplinose. Šiuo metu tokie ryšiai tarp disciplinų yra aktyviai įgyvendinami Europos mokyklose ir naudojami Amerikos mokyklose. Toks temos pristatymas iš įvairių rakursų padeda vaikui geriau įsisavinti ir plačiau suvokti naują dalyką. Taigi dabar pirmasis uždavinys yra nuoseklių mokymo programų sukūrimas. Antras uždavinys — pagal naujas mokymo programas turės būti pertvarkyti vadovėliai. Ir trečias uždavinys, prioritetinis, tačiau jis yra pasekmė dviejų pirmųjų uždavinių, tai mokytojų rengimas ir perkvalifikavimas. Turint naujo pobūdžio programas ir naujos generacijos vadovėlius turime paruošti mokytojus dirbti su šiomis naujovėmis. Todėl jau anksčiau minėti A.P.P.L.E. rengiami mokytojų kursai, bus labai naudingi mūsų pedagogams, nes bus pristatomi būtent šie nauji dalykai.

Kitas svarbus aspektas, vykdant mokytojų perkvalifikaciją, yra mokytojų atestacija. Pagal tam tikrą kriterijų sistemą bus nustatoma kiekvieno mokytojo kategorija. Geriau dirbantis mokytojas gaus didesnį materialinį atlyginimą.

Kita didelė problema yra visa mokomoji bazė. Mums labai trūksta patalpų mokykloms. Jau esame pradėję programą dėl mokyklų statymo. Norime pasiekti, kad visos mokyklos veiktų viena pamaina. Taip pat yra didelis mokymo priemonių trūkumas. Turime kiek pajėgdami patys jas kurti ir pagal galimybes atsivežti iš užsienio.

Ypač svarbi problema yra pedagogikos mokslas. Ši mokslo šaka ilgą laiką buvo stiprioje ideologinėje priežiūroje, oficialioji valdžia ji nepaprastai kontroliavo. Todėl šiuo metu mes labai stokojame rimto pedagoginio mokslo ir šios srities mokslininkų. Dėl šios priežasties ir švietimo reforma Lietuvoje juda ne taip sparčiai, kaip norėtųsi. Čia mums labai reikalinga pedagoginė patirtis iš užsienio.

— Kadangi minėjote, jog mokyklose visiškai panaikinta toji ilgai trukusi ideologinė kontrolė, įdomu būtų išgirsti , kaip šiuo metu Lietuvos mokyklose yra pristatoma religija?

— Tikybos pamokos yra įtrauktos į pamokų tvarkaraštį, tačiau jos gali būti lankomos pasirinktinai, nėra privalomos. Iki 15 metų amžiaus šį pasirinkimą daugiau lemia tėvai. Nuo 15 mokinys jau gali pats apsispręsti, ar jis lankys tikybos pamokas ar pasirinks kokią kitą disciplinų tuo laiku, kai vyksta tikybos pamoka. Tiems, kurie pasirenka nelankyti tikybos pamokų, numatoma pristatyti pamokas apie tikybą, apie įvairias religijas ir doroviniai pagrindai.

— Koks yra tikybos pamokų lankomumas šiuo metu?

— Pradinėse klasėse jaunesni mokiniai tikybos pamokas lanko gana gausiai: apie 80%, o kai kuriose mokyklose net ir iki 90% mokinių. Vyresnių klasių mokiniai, tai yra nuo aštuntos klasės, tikybos mokosi ne taip gausiai, būtent apie 20%-25%.

Iš šių skaičių atrodo, kad mažesnius vaikus tėvai skatina lankyti tikybos pamokas, o vyresniems mokiniams, kurie nėra mokęsi tikybos, yra turbūt nelengva apsispręsti, ar pasirinkti šią discipliną.

— Taip, be abejo. Ir kita problema yra tikybos mokytojų stoka. Tokių tikybos mokytojų, kurie būtų paruošti mokyti šią discipliną, mokykloje labai trūksta.

— Ar kas nors yra daroma užpildyti šią spragą?

— Yra daroma. Kurija rūpinasi tikybos mokymo specialistų rengimu, ruošia apmokymo kursus. Į tą procesą įsijungs ir Švietimo ministerija. Ateityje tam tikri pedagoginiai-psichologiniai reikalavimai bus atestuojami ir tikybos mokytojams, nes tai yra darbas su vaikais, ir specialistai turi būti tam parengti.

— Pabaigai mūsų pokalbio noréčiau, kad apibūdintumėt, kaip vertinate šią savo kelionę? Ar ji buvo prasminga tiek, kiek tikėjotės?

— Kelionę vertinu tikrai kaip pasisekusią. Pirmiausia dėl to, kad pavyko susitikti su įvairių sričių sprecialistais. Susitikome su tomis organizacijomis, apie kurias buvome girdėję ir kurių veikla pagal tą informaciją, kurią turėjome, labai mus domino. Šie susitikimai nenuvylė. Jie buvo reikšmingi ir yra numatyta, kad ateityje ryšiai bus palaikomi per A.P.P.L.E. organizaciją. Džiugu, kad šie susitikimai, įvykę kelionės metu, atneš rezultatus. Į Lietuvą atvyks ne tik A.P.P.L.E. organizacijos nariai pristatyti vasaros seminarą. Rudenį atvyks „Vidurinių mokyklų mokytojų asociacijos" dešimties ar dvylikos atstovų delegacija. Taip pat tikimės Pennsylvanijos valstijos Švietimo departamento vadovų apsilankymo Lietuvoje. Tokie kontaktai ir nuolatinis jų palaikymas yra labai reikalingi Lietuvos švietimui.

Dėkoju už įdomų ir išsamų pokalbį.

Reikia, kad būtų žmonių, kurie melstųsi ir už tuos, kurie niekada nesimeldžia.

Victor Hugo

GAIDAS—DAIMID

EUDEIKIS

TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS
PATARNAUJA IR CHICAGOS PRIEMIESČIUOSE

4330-34 S. California Avenue
Telefonai — (1-312) 523-0440 ir (1-312) 523-9852

4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas — (1-312) 927-1741-1

4348 S. California Avenue
Telefonas — (1-312) 523-0440

STEPONAS C. LACK IR SŪNŪS

Laidotuvių direktoriai nuo 1916 metų praneša kad atidarė naujus laidotuvių namus

6541 S. KEDZIE
Marquette Parke
Kiti S. C. Lack laidotuvių namai:
11028 Southwest Hwy. * Palos Hills
9236 S. Roberts Rd. * Hickory Hills
2424 W. 69 St. * Chicago
Visų telefonas: 708-974-4410

PETKUS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOMES, LTD.

Marquette Funeral Home
2533 West 71st Street
Chicago, Illinois 60629
1-(312)-476-2345

Hills Funeral Home
10201 South Roberts Road
Palos Hills, Illinois 60465
708-430-4455

Petkus Funeral Home
1410 South 50th Avenue
Cicero, Illinois 60650
708-863-2108

Petkus-Butkus Funeral Home
1446 South 50th Avenue
Cicero, Illinois 60650
708-652-1003

Visus laidotuvių namus galite pasiekti skambindami **1-(312)-476-2345**

ANTHONY B. PETKUS **DONALD M. PETKUS**
DONALD A. PETKUS **LAWRENCE C. GASUNAS**

APLINK MUS

x „Draugo" gegužinė sodely prie marijonų vienuolyno bus rugpjūčio 4 d. Bus pamaldos, geri pietūs, atsigaivinimas, knygų pardavimas ir bus galima susimokėti „Draugo" prenumeratą. Pirmadienį, liepos 8 d., Marijonų svetainėje „Draugo" renginių komitetas turėjo pasitarimą apie gegužinės reikalus.

x A.a. Bronė Guzienė, 88 metų amžiaus,, mirė liepos 4 dieną Sun City, Az., kur, atvykus iš Chicagos, gyveno apie 30 metų. Buvo veikli Phoenixo Lietuvių klubo ir Lietuvių Bendruomenės narė. Taip pat priklausė Lietuvių katalikų misijai. Savo palikimo dalį paskyrė labdarai.

x Lietuvių Fronto bičiulių gegužinė Lemonto Ateininkų namuose bus liepos 14 d. Simpoziume dalyvaus Jonas Pabedinskas, dr. Petras Kisielius ir dr. Adolfas Damušis. Pamaldos bus 11 val. r., o po to simpoziumas ir lietuviški pietūs. Visi kviečiami dalyvauti.

x Chicagos mero antrasis metinis piknikas ruošiamas liepos 10 d., trečiadienį, nuo 10 val. ryto iki 3 val. p.p. McKinley Park prie Western ir 35 gatvės. Numatyta programos ir vaišės. Kviečiami vyresnieji ir jų svečiai dalyvauti.

x Lietuvos Vyčių 24 kuopa rengia „išvažiavimo pietus" laive „Spirit of Chicago" liepos 17 d., trečiadienį, nuo 7 val. iki 10 val. vakaro. Informacijai galima skambinti Aušrai Padalino tel. 312-767-2400 arba Josephine Mankus tel. 847-7915.

x Našlių, našliukių ir pavienių klubo gegužinė bus liepos 14 d., sekmadienį, Šaulių salėje. Pradžia 12 val. Bus skanus maistas, gėrimai ir smagi muzika. Kviečiami visi dalyvauti.

x Vyresniųjų Lietuvių centre liepos 10 d., trečiadienį, numatyta Sveikatingumo paskaita neįvyks dėl Chicagos mero ruošiamo pikniko McKinley parke.

x BRIGHTON PARKO LIETUVIŲ NAMŲ SAVININKŲ FESTIVALIS liepos 12-13-14 d. prie Western Ave. tarp 43-47 g-vių. Pradžia penktadienį 12 v. dienos - 10 v.v.. Šeštadienį 10 v.r. — 10 v.v.; sekmadienį 12 v. dienos — 10 v.v. Visas tris dienas gros kaimo kapela „Griežlė" iš Kauno. Šeštadienį vakare koncertuos Algis Byla ir jo orkestras. Daug įvairenybių vaikams ir suaugusiems. Įėjimas nemokamas. Kviečiame visus atsilankyti!

(sk)

x Norėdami atšvęsti įvairias šeimos šventes bei šermenų pietus prieinamomis kainomis, prašome kreitis į **Baltijos restoraną, 8100 Roberts Rd., Justice, Il. tel. 1-708-458-1400.**

(sk)

x Parduodamas naujas AUTOMOBILIS Lada Lietuvoje su garantija — **$3,900. Transpak, 2638 W. 69 St., Chicago, IL 60629, tel. 312-436-7772.**

(sk)

ARAS ROOFING
Arvydas Kiela
Dengiame ir taisome
visų rūšių stogus
Tel. 312-434-9656 arba
312-737-1717

x Kun. Kęstutis Trimakas laikys Mišias ir sakys pamokslą Šv. Antano bažnyčioje, Cicero, Ill., pal. ark. Jurgio Matulaičio šventės pamaldose penktadienį, liepos 12 d., 7 v.v. Muz. Marius Prapuolenis ruošia parapijos chorą giedoti tai progai Lietuvoje sukurtas giesmes. Chicagos ir priemiesčių lietuviai — palaimintojo Jurgio Matulaičio gerbėjai, yra kviečiami į šias pamaldas jose jungtis su lietuviais visoje Lietuvoje,švenčiančiais tą šventę.

x Lino Kojelio įstaiga U.S. — Baltic Foundation, Washington, D.C., gavo 15,000 dol. sumą iš Miami, Fla., esančios Knight Foundation, remiant šios įstaigos programą, pagal kurią pabaltiečiai žurnalistai atvyksta į JAV-es gilintis žurnalizmo srityje. Gavęs šią paramą, Kojelis, už ją dėkodamas, pareiškė, kad Pabaltijo valstybėms yra „kritiškai svarbu turėti nepriklausomą, dinamišką mediją, ugdant klestinčias, demokratiškas, pliuralistines visuomenes". Knight fundacija yra viena didžiausių privačių JAV fundacijų, skiriančių lėšas puoselėti žurnalizmą, aukštąjį mokslą, meną ir kultūrą.

x Chicagos Istorijos draugija savo muziejuje ateinančiais metais rengia parodą apie miesto dalyvavimą antrajame kare. Rengėjai kreipėsi į Nijolę Mackevičienę, Lituanistikos tyrimo ir studijų direktorę, prašydami lietuvių visuomenės eksponatų. Tiktų 1941-45 metų laikotarpio daiktai, dokumentai ir spausdiniai. Pasiūlyti Raudonojo Kryžiaus vėliava, šalpos organizacijos plakatai, fotografijos ir laikraščiai. Tai buvo palankiai įvertinta.

x Vyresniųjų Lietuvių centras planuoja 2 dienų išvyką į Dubuque, Iowa, kur 5 valandas plaukios Mississippi upe Casino Bell laivu. Išvyka rugpjūčio 19 ir 20 d. Daugiau informacijų suteiks Socialinių reikalų skyrius Seklyčioje.

x John G. Shead Akvarium-Oceanarium dienos išvyka planuojama liepos 24 d. pamatyti delfinus ir jūros gyvūnus, atliekant įdomią programą. Registruotis Socialinių reikalų skyriuje Seklyčioje.

x SIUNTINIUS PRISTATOME į namus LIETUVOJE. Rūbai, maistas vaistai — **kiekiai neriboti, muito nėra.** Iš kitų miestų savo daiktus siųskite mums paštu arba UPS.**Transpak, 2638 W. 69 St., Chicago, IL 60619, tel. 312-436-7772.**

(sk)

x 55 SV. MAISTO PRODUKTŲ pristatome į namus LIETUVOJE: cukrus, ryžiai, mėsa, miltai, kondensuotas pienas, olandiškas sūris, šprotai, aliejus, razinos, riešutai, kava, arbata, prieskoniai ir t.t. — $95. **ŠVENTINIS SIUNTINYS:** kava, razinos, riešutai, šprotai, mėsa, šampanas, šokoladas dėžutėse, gėlės — $65. **Transpak, 2638 W. 69 St., Chicago, IL 60629, tel. 312-436-7772.**

(sk)

x KARGO Į LIETUVĄ! Rūbus, naujus ir dėvėtus, batus, medžiagas ir nereceptinius vaistus ribotais kiekiais, galima siųsti į Lietuvą **BE MUITO!** siunčiame **ORO LINIJA Į RYGĄ.** Siuntinius atsiimti RYGOS muitinėje. Minimumas 110 lbs arba 50 kg. Kaina $1.45 už svarą. Kreiptis į: **G. T. International, tel. 708-430-7334, 9525 So. 79th Ave., Hickory Hills, IL 60457.**

(sk)

Vysk. A. Deksnys suteikia dvylikai Vasario 16 gimnazijos mokinių Sutvirtinimo sakramentą.
Iš kairės: vysk. A. Deksnys, msgr. P. Jatulis, Dainora Kupčinskaitė ir Gabrielė Žaidytė.
Nuotr. **M. Šmitienės**

CHICAGOJE IR APYLINKĖSE

PRISIMINTAS BAISUSIS BIRŽELIS

Lietuvių tautai birželis tapo vienu iš baisiausių ir žiauriausių mėnesių: 1940 m. birželio 15 d. okupacija, 1941 m. 14-15 d. pradžia didžiųjų trėmimų į Sibirą, birželio 22 d. prasidėjo karas. Todėl lietuvis niekada neužmirš baisiojo birželio ir jo padarinių.

Amerikos Lietuvių Tarybos Chicagos skyrius, kuriam vadovauja Matilda Marcinkienė, surengė ši liūdną Baisiojo birželio įvykių minėjimą birželio 16 d., sekmadienį. Minėjimas pradėtas vėliavų pakėlimu 10 val. ryto Švč. M. Marijos Gimimo parapijos aikštėje, Vytauto Didž. šaulių rinktinei vadovaujant. Himnus sugiedojo Mary Juzėnas. Po to vėliavų paradas žygiavo 10:30 val. iškilmingoms pamaldoms į bažnyčią. Vėliavų paradą sudarė tik trijų organizacijų vėliavos: šaulių Vytauto Didž., S. Daukanto ir „Klaipėdos" kuopos, „Ramovės" Chicagos skyriaus ir R. Liet. Bendruomenės Marquette Parko apylinkės. Įžygiuojant į bažnyčią, choras, vadovaujamas muziko A. Lino ir jo padėjėjo K. Skaisgirio, galingai užgiedojo „Dievas mūsų prieglauda ir stiprybė"... Gyvų gėlių krepšį žuvusiems už laisvę ir išvežtiesiems pagerbti prie altoriaus padėjo Lituanistinės m-los mokinės sesutės Renata ir Irena Kvantaitės, tautiniais drabužiais pasipuošusios. Šv. Mišias atnašavo ir pamokslą pasakė klebonas kun. Jonas Kuzinskas. Pradėdamas pamokslą klebonas apžvelgė visus gausiai susirinkusius ir tarė: „Matau tik sidabrines galvas. Kur jaunimas? Užmiršo Lietuvos kankinius?" Pamoksle klebonas prisiminė Lietuvos kančias, pabrėždamas, kad išgyvenome ir išgyvename skaudžios praeities liūdnus prisiminimus ne tam, kad verktumėm ir liūdėtumėme, bet tam, kad ryžtumėmės išsikovoti praeities ir dabarties nušviečiančią ateitį, kad bendromis jėgomis siektumėm Lietuvai laisvės. Šv. Mišių auką nešė Delfina Tričienė ir Antanina Repšienė, pasipuošusios tautiniais drabužiais. Iškilmingos pamaldos baigtos Lietuvos himnu.

Po pamaldų visos vėliavos ir publika žygiavo į parapijos salę, kur vyko minėjimas. 12 val. dieną skyriaus pirmininkė Matilda Marcinkienė atidarė minėjimą, paprašė įnešti vėliavas ir minutės susikaupimu buvo pagerbti žuvę ir tebesą gyvi ištremtieji ir visi žuvusieji dėl Lietuvos laisvės. Po to paskaitą skaityti buvo pakviestas gyvas trėmimų liudininkas, buvęs Sibiro tremtinys, jau keliolika metų gyvenąs šiame krašte inž. Povilas Vaicekauskas.

Inž. Povilas Vaicekauskas gimė Lietuvoje 1926 m. birželio 21 d. Kupiškio miestelyje. 1946-1949 m., studijuodamas filosofijos-teologijos fakultete už antikomunistinę veiklą 1950 m. buvo suimtas . Maskvos ypatingasis teismas už akių jį nubaudė 25 m. kalėjimo ir lagerio bausmėmis. 1956 m. paleistas į tremtį, kur dirbo Vorkutos anglies kasyklose. 1979 m. atvyko į Ameriką,Marquette Parką.

Prelegentas kalbėjo, kad šiandieną susirinkome paminėti skaudžiausius mūsų tautai įvykius. 1941 m. birželio 15 d. išvežimus. Tai Lietuvos genocido pradžią, o kartu 50-tąsias metines, o kartu 51 metines Lietuvos Nepriklausomybės netekimo. Prisiminkime, jog tą pačią dieną įvažiavo Raudonosios armijos tankai, kurių dar ir šiandien negalima atsikratyti. Sausio 13 d. Vilniuje jie traiškė savo vikšrais mūsų brolius ir seseris.

Paskaitininkas savo žodyje apžvelgė įvykius nuo 1940 m. iki šių dienų, imdamas viską iš krikščioniško taško ir praėjęs Sibire kryžiaus kelius, būdamas gyvas liudininkas tos baisios dramos, kuri ištiko mūsų tautą Lietuvą prie Baltijos krantų. Jis palietė 1941 m. birželio 15 d. trėmimus, kurių 35,000 geriausių Lietuvos sūnų ir dukrų buvo išvežta mirčiai. Taip pat priminė ir 1948 m. išvežimus, kuriuose netekta 200,000 žmonių. Išvežimų dramą jis sulygino su partizanų drama, kur netekta apie 50,000. Bene pirmą kartą iš vėliau atvykusių teko išgirsti, kad į komunizmo aukų tarpą šalia tremtinių ir partizanų priskiria ir išeiviją, kuri ne savo noru paliko tėvynę, brolius, seseris ir kurių daugelis jau niekad Lietuvos nematys, atsiguls svetimoje žemėje...

Pateikė vieną iš savo ryškesnių akimirkų, kurią jis pats pergyveno. Kijevo geležinkelio stotyje 1954 m., švenčiant spalio revoliucijos šventę, rusų kareiviai, girti būdami, pradėjo iš automatų šaudyti į mūsų vagoną. Ten suvirto žmonių masė, mes 12 lietuvių buvom apačioje, mes garsiai, aš atsimenu, kalbėjom „Tėve mūsų"... Mes visi likome gyvi. Išblėsta tie visi prisiminimai, išblėsta vaizdai, bet kvapas, kokį aš tada pajutau, tai buvo iki raudonumo įkaitusi geležinė krosnelė, apvirtus nuo šūvių ant žmonių masės, ir aš pajutau, kaip dega žmonių drabužiai ir kaip svyla degančio žmogaus mėsos kvapas. Inž. Povilas Vaicekauskas pabrėžė, kad ateistinis komunizmas jėga bandė primesti kitą tikėjimą — komunizmo ideologiją. Kodėl mūsų tauta liko gyva? Ir jis savo paskaitoje pagrindinį moto iškėlė, tai iš mūsų krikščioniškos pasaulėžiūros iš Jono Evangelijos žodžių: „Aš kelias, tiesa ir gyvenimas". Todėl ir bolševikinis šėtonas savo ragus nusilaužė mūsų Marijos žemėje. Baigiant išreiškė padėką klebonui už gražų pamokslą Švč. M. Marijos Gimimo bažnyčioje.

Po paskaitos trumpą, bet prasmingą žodį tarė Lietuvos gen. kons. Vaclovas Kleiza. Agnė Kižienė padeklamavo šiam minėjimui pritaikytus B. Gaidžiūno ir A. Miškinio eilėraščius. Minėjimas baigtas, sugiedant „Lietuva brangi".

Toliau buvo kavutė su užkandžiais, kurią paruošė J. Jasiūnienė su talkininkėmis. Užkandžius aukojo Baltic Bakery ir Talman Delicatessen. Padėką tenka pareikšti paskaitininkui inž. Povilui Vaicekauskui.

Ant. Repšienė

LIETUVIAI ŠV. KRYŽIAUS PARAPIJOJE

Šv. Kryžiaus parapijos salėje birželio 30 d. įvyko lietuvių parapiečių susirinkimas. Nors vasarą maldininkų bažnyčioje sumažėja, o ypač po didžiųjų kultūrinių renginių daugeliui atostogaujant, susirinkiman vis dėlto atsilankė arti 50 asmenų. Čia buvo atstovaujama visoms lietuvių kartoms — šią bažnyčią stačiusiųjų vaikams ir vaikaičiams, pokario ateiviams ir dabartiniu laiku iš Lietuvos atvykstantiems.

Susirinkimą pradėdamas, jo iniciatorius Algis Regis pakvietė prabilti dabartinį kleboną kun. Petrą Rodriguez. Pasveikinęs susirinkusius, klebonas džiaugėsi lietuvių parapiečių jiems skirtų šv. Mišių uoliu lankymu, bet kartu pareiškė pasigendąs artimesnio ryšio. Kvietė lietuvius nesijausti svečiais savo statytoje bažnyčioje, bet jaustis pilnateisiais parapijos nariais ir nuoširdžiau jungtis į parapijos gyvenimą. Klebonas išreiškė ispaniškai kalbančių parapiečių dėkingumą už leidimą naudotis puikia bažnyčia, kurią jie stengiasi gerai išlaikyti. Atkreipė dėmesį į bažnyčioje atliktus pataisymus ir pagerinimus.

Klebonas kun. Rodriguez, pats būdamas europietis — ispanas, nori jausti artimumą ir tarnauti visiems parapiečiams, nežiūrint kalbinių ir tautinių skirtumų. Jis yra gerai susipažinęs su Lietuva, jos padėtimi ir visų lietuvių siekimu savo tėvynei nepriklausomybės. Jo pastangomis ispanų kalba Mišiose prisimenami lietuviai ir meldžiamasi už Lietuvą.

Tęsdamas susirinkimą, A. Regis prisiminė Šv. Kryžiaus bažnyčios šimtmečio pradžioje didelio pasiaukojimo pastangomis statytos neturtingų lietuvių emigrantų, didingą praeitį. Čia lietuvišką paveldą tęsdamos trys lietuvių generacijos vystė plačią religinę, tautinę ir kultūrinę veiklą. Apylinkės gyventojams pasikeitus ir lietuviams parapiečiams sumažėjus, bažnyčia archidiecezijos buvo pavesta ispaniškai kalbantiems. Reikėjo nemažų pastangų, kad lietuviams būtų grąžintos bent vienos sekmadienio šv. Mišios. Apgailestaudamas, kad čia yra jau paskutinieji lietuviai parapiečiai, A. Regis pasigedo artimesnio Mišiose dalyvaujančių tarpusavio bendravimo. Pastebėjo, kad pastangose už lietuviškų Mišių tęstinumą sudarytas parapiečių komitetas laiko slinktyje nustojo savo veiksmingumo. Parapijos dvasiai saviškių tarpe palaikyti ir ryšiams su parapijos vadovybe reikalingas organizuotumas. Siūlė šiam reikalui sudaryti komitetą. Būtini ir periodiški lietuvių parapiečių susirinkimai.

A. Regis išvardino ir pareiškė padėką buv. komiteto nariams ir asmenims, prisidedantiems prie lietuviškų pamaldų tęstinumo. Suminėtų tarpe adv. S. Kuprys, parapijos biuletenio lietuviškos dalies redaktorius. Muz. J. Mačiulis, solistė P. Mačiulienė ir Jonas Spačkauskas, kurių dėka pamaldos praturtinamos vargonų muzika ir lietuviška giesme, P. Vaicekauskas, V. Kuprytė ir J. Žebrauskas — nuolatiniai lektoriai. Navickas ir A. Rimša atlieka pinigines rinkliavas. Įvairiai talkina zakristijonė H. Garliauskienė. Prisimintas ir buvęs pirmininkas P. Šulas, kuris prieš kelerius metus ligos ištiktas išvykęs Philadelphijon. Ypatinga padėka lietuviams jėzuitams už kas sekmadienį 9:30 val. r. laikomas šv. Mišias ir turiningus pamokslus bei jose dalyvaujantiems lietuviams.

Adv. S. Kuprys pasidalino biuletenio lietuviškos dalies, vadinamos „Skelbėjas", paruošimo problemomis. Biuletenis 1940 m. pradėtas leisti kun. Rimkaus. Tą darbą dabar tęsia adv. S. Kuprys, talkinant jo žmonai dr. Romai Kuprienei.

Dalyviams pritarus A. Regio siūlymui, po neilgų svarstymų buvo išrinktas komitetas iš šių asmenų: A. Regio, adv. S. Kuprio, Bernice Filas, J. Mačiulio, A. Rimšos ir dr. Vyt. Tauro. Nutarta kas antro mėnesio paskutinį sekmadienį šaukti lietuvių parapiečių susirinkimus trumpam pabendravimui ir einamųjų reikalų apsvarstymui.

Baigiant susirinkimui vadovavęs paragino visus narius užsiregistruoti parapijoje ir savo aukas bažnyčiai teikti vardiniuose vokeliuose. Taip pat prašė visus narius pakviesti savo pažįstamus, nepriklausančius kitoms lietuviškoms parapijoms, įsijungti Šv. Kryžiaus parapijon, o ypač tuos, kurie joje tuokėsi, krikštijo vaikus, laidojo artimuosius. Lietuviškos šv. Mišios šioje parapijoje laikomos kiekvieno sekmadienio 9:30 val. rytą.

IR

IŠKILĘS APSINUODIJIMO PAVOJUS

Šią vasarą jau penkiolikoje valstijų, imtinai ir Illinois ir Indiana, yra iškilusios *Salmonella* bakterijomis apsinuodijimo epidemijos. Žmonės yra raginami prieš kiekvieną pavalgymą ar maisto lietimą plauris rankas ir taip pat plauti valgomus vaisius bei daržoves.

Advokatas Jonas Gibaitis
6247 S. Kedzie Avenue
Chicago, IL 60629
Tel. (1-312) 776-8700
Darbo val. nuo 9 iki 7 val. vak.
Šeštad. 9 v.r. iki 1 val. d.

x PRATĘSĖ PRENUMERATĄ ir pridėjo po 10 dol. už kalėdines korteles, kalendorių: E. Banys, V. Butvydas, J. Kiaušas, Jonas Valukonis, O. Tiknevičius, Gintautas Raulinaitis, F. Vezauskas, L. Balaisis, Jonas Kanius, J. Vaičiulėnas, dr. A. Janacienė, Alf. Leparskas, Albinas Slivinskas, Jonas Slapkauskas. Labai ačiū.

x Pratęsė prenumeratą, pridėjo 10 dol. už kalėdines korteles, kalendorių: St. Daržinskas, Aniceta Litvinas, Bronė Svips, H. Kobelis, V. Narkevičius, Marija Naujelis, St. Ančiulis, A. Ilekis, Vyt. Beiga, Romas Malela, J. Končius, Roman Zalatoris, dr. F. Peleckas, V. Urbonas, A. Liepinaitis. Labai ačiū.

x NAUJAS „ŽAIBO" NR. 10! 10 kg. (22 sv.) skaniausių mėsos produktų: 3 kg. kapotas kumpis konservuose (6 dėž.), 1 kg. liežuvis drebučiuose (3 dėž.), 1 kg. vištiena savo sultyse (3 dėž.), 2 kg. file natūralioje plėvėje, 1 kg. lietuviškas skilandis, 1 kg. kiaulienos šoninė šalto rūkymo, 1 kg. „Lietuviška" dešra. Kreiptis: **„ŽAIBAS" 9525 So. 79th Ave., Hickory Hills, IL 60457. Tel. 708-430-8090.**

(sk)

x ROMAS PUKŠTYS vėl vyksta į Lietuvą liepos mėn. **Pervedami doleriai, palikimai.** Priima užsakymus automobiliams. Atsiskaityti iki liepos 15 d. **TRANSPAK, 2638 W. 69 St., Chicago, IL 60629. tel. 312-436-7772.**

(sk)

x KARGO Į LIETUVĄ: drabužiai, maistas, vaistai. MUITO NĖRA, KIEKIS NERIBOTAS. Pristatome į namus pigiausiomis kainomis. Siuntinius mums siųskite paštu arba UPS. RŪKYTOS MĖSOS GAMINIAI su pristatymu į namus — 22 sv. tik $80. Pervežame dolerius į Lietuvą. **Atlanta Import-Export, 2719 W. 71 St., Chicago, IL 60629, tel. 312-434-2121.**

(sk)

Vasario 16 gimnazijos mokinės iš Pietų Amerikos vaidinimo Šv. Kazimierą metu. Iš kairės: Luciana Gaidimauskaitė, Patricija Jušinskaitė ir Karina Platukytė.
Nuotr. **M. Šmitienės**